Leto LXIV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v sredo, 9. septembra 1936 | Štev. 206 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nenaden obisk Rydz-Smiglyja v Italiji

Francija - Italija - Poljska glavna opora obnove Evrope

Rim, 8. sept. Čisto nenadoma je nadzornik poljske armade Rydz-Smigly 7. t. m. dospel v Benetke, kjer je imel razgovor s podtajnikom za zunanje zadeve Bastianinijem. Poljski general se bo mudil v Benetkah več dni, kar vzbuja v vseh diplomatičnih krogih veliko pozornost. Kakor piše neko rimsko večerno glasilo, je bil namen pariškega obiska generala Rydz-Smigly-ja sledeči:

1. Stalen stik med Parizom in Varšavo v perečih mednarodnih zadevah, ki se zdi Poljski bolj primeren kakor pa vnaprej določene obveznosti, ki bi bile vsebovane v kakšnem vzhodnem paktu, o katerem Poljska noče ničesar slišati.

2. Francosko-poljska zveza, ki je bila ob tej priliki obnovljena, naj bi bila izhodišče za prenovo Evrope, dočim naj francosko-ruski pakt stopi v tem oziru v ozadje in naj igra samo funkcijo obrambe proti morebitnemu nemškemu napadu.

3. Prijateljstvo med Francijo in Poljsko naj se izpopolni s prijateljstvom z Italijo, na katero Poljska od nekdaj polaga veliko važnost.

Češkoslovaško časopisje poroča, da se je Francija zelo prizadevala, da doseže zbližanje med Poljsko in Malo zvezo. Od Poljske se ne zahteva več, da bi se pridružila nameravanemu vzhodnemu paktu, pač pa naj se Poljska čim bolj približa Mali antanti. Ni pa še znano, kako se nameravajo premostiti velika nasprotja, ki obstojajo med Poljsko in Češkoslovaško.

Vobče so rezultati razgovorov med francosko vlado in zastopnikom Poljske slejkoprej zaviti v kopreno tanjosti in pozitivno ni znano ničesar drugega, kakor da je Poljska dobila denar za moderno opremo svoje armade. Ta slednji moment je zbudil v Nemčiji nekaj nervoznosti, dočim je rusko sovjetsko časopisje veliko bolj vznemirjeno ter razodeva bojazen, da se je »fašistični« Poljski posrečilo položiti mino pod francosko-sovjetski pakt.

Francija se še bolj oboroži

Pariz, 8. septembra. Kot odgovor na nemško dvoletno vojaško službo je Francija izdelala štiriletni oboroževalni načrt, katerega stroški so preračunani na 14 milijard frankov. Vsota, ki pride za leto 1937 v poštev, znaša 4.2 milijarde frankov. Istočasno se izve, da bo francoska vlada prihodnjo konferenco v Bruslju, kjer se bodo sestale podpisnice locarnskih dogovorov kakor tudi jesensko zasedanje Zveze narodov, porabila za to, da bo znova predlagala omejitev in kontrolo nad obroževanjem.

Vojni minister Daladier je navedel, da se bodo novi izdatki porabili za izboljšanje in nabavo novega vojnega materijala, ki bo služil za obrambo na suhem, na vodi in v zraku; izvedla se bo organizacija posebnih tečajev; zvišalo se bo število dalje služečih vojaških oseb; v načrtu je utrditev obale itd. Pred 31. decembrom 1936 je bil dovoljen izdatek 100 milijonov frankov za izboljšanje vojnih luk, novih vojnih ladij in topništva.

Konferenca Male Antante

Belgrad, 8. sept. m. Konferenca zunanjih ministrov držav Male zveze bo od 12. do 14. septembra v Bratislavi. Na njej bodo dr. Stojadinovič, dr. Krofta in Antonescu pretresali vsa aktuelna vprašanja mednarodne politike, v prvi vrsti ona, ki zadevajo interese držav Male zveze. Po konferenci bo dr. Stojadinoviča in Antonesca sprejel predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš. Istočasno bo v Bratislavi tudi konferenca šefov osrednjih tiskovnih uradov Jugoslavije, Romunije in Češkoslovaške, in sicer od 8. do 11. septembra.

Predsednik vlade odpotoval v inozemstvo

Belgrad, 8. sept. m. Z današnjim popoldanskim brzovlakom ob 4.20 je odpotoval v Bukarešto predsednik ministrskega sveta dr. Milan Stojadinovič, kjer se bo sestal s Tatarescom, nakar bo nadaljeval pot v Bratislavo, da se tam udeleži konference Male zveze. Predsednika vlade bo za njegove odsotnosti zastopal minister dr. Anton Korošec.

Francoski bojevniki pri knezu-namestniku Pavlu

Belgrad, 8. sept. m. Ob 12 je sprejel zastopnike francoskih bojevnikov v starem dvoru knez namestnik Pavel. Francoskim bojevnikom načeljuje Marc Heraud. Naši delegaciji načeljuje podpolkovnik Lovrič. Knez namestnik je zastopnike francoskih in naših bojevnikov pozdravil s temi-le besedami: »Srečen sem, da vas morem danes pozdraviti vas, naše tovariše bojevnike, ter vam ponovno izraziti zahvalo za slavno preteklost. Tragičen konec je bil trenutek za nas vse ob oni priliki, ko ste nas zadnjič obiskali, ker smo ravno takrat izgubili našega velikega suverena in vašega vojnega tovariša. Takrat vi niste oklevali niti za trenutek in ste takoj prišli, da mu izkažete zadnjo čast, vaša gesta, tako velika in spontana, pa nas je globoko presunila. Vi ste naši prijatelji iz dobrih in slabih dni. Obiskali ste nas v času, ko Belgrad in vsa Jugoslavija proslavlja rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., našo nado. Hvala vam za vaše prijateljstvo, bodite pa prepričani, da tudi mi gojimo najprisrčnejše prijateljske vezi z vami.«

Angleški kralj v Belgradu

Belgrad, 8. sept. Snoči je potoval skozi Belgrad kralj Edvard VIII. Knez namestnik Pavle se mu je peljal nasproti do Lapova, kjer je stopil v kraljevski vlak in prispel z angleškim kraljem v Belgrad ob 22.19. Do odhoda vlaka je kralj Edvard obiskal dom kneza-namestnika na Dedinju. Po ogledu obeh dvorcev na Dedinju, se je napotil na sprehod po glavnih belgrajskih ulicah s knezom-namestnikom. Angleški kralj je zapustil Belgrad ob 23.45. Kralj Edvard se je odpeljal na Dunaj.

Delo na pomirjenju Evrope

Italija se sprijazni z DN — Nemčija naj se vrne v Ženevo — Abesinija se črta

Rim, 8. sept. Obisk, ki ga je storil snoči generalni tajnik Zveze narodov Avenol pri italijanskem zunanjem ministru grofu Cianu, je precej odstranil nezaupanje, ki je obstojalo med Italijo in Zvezo narodov.

Uradno poročilo pravi, da je bil sestanek dolg in prisrčen. Pri tej priliki so govorili o italijanskem sodelovanju na zasedanju Zveze narodov v čisto praktičnem duhu. Za svoje sodelovanje zahteva Italija popolno črtanje abesinskega vprašanja. Vse kaže, da so se razgovori nanašali tudi na splošna evropska vprašanja, zlasti na vprašanje o organizaciji miru s pomočjo konference petih, ki naj ustvarijo nov Locarno. Obisk poljskega generala Rydz-Smiglyja v Italiji je v najtesnejši zvezi s tem. Mussolini obenem želi, da se v Zvezo narodov pritegne tudi Nemčijo.

V zvezi s tem si Anglija prizadeva, da se izvede popolna nevtralnost velesil v vprašanju državljanske vojne v Španiji, tako da od te strani evropski mir ne bo več ogrožen.

Španija naj se izolira!

Komunisti pritiskajo na Bluma

Pariz, 8. sept. AA. Na pariški delovni borzi so zastopniki kovinskih sindikatov vnovič zahtevali, naj vlada prekliče svojo nevtralno politiko proti Španiji. Sklenili so poslati k ministrskemu predsedniku posebno odposlanstvo. Vlada lahko računa na podporo 300.000 kovinskih delavcev. Ministrski predsednik Blum je imel snoči daljši razgovor s Thoresom, kateremu je še enkrat pojasnil stališče vlade. Blum je pri tej priliki izjavil, da namerava sklicati k izredni seji parlament, ki bo najbolj poklican, da to vprašanje uredi.

Marseille, 8. sept. c. V kovinski industriji je izbruhnila stavka. Ta vest je hudo odjeknila po vsej Franciji, ker utegne imeti dalekosežne posledice.

Dunajska vremenska napoved: Spremenljivo. Hladno. Opoldanska temperatura okoli 15 stop. C.

Guadelupe padel

Hendaye, 8. sept. Trdnjava Guadelupe je danes brez boja padla v roke belih čet. Rdeči so v teku noči izpraznili trdnjavo in se čez reko umaknili v Francijo. Opoldne ob 12.30 je na opatijski cerkvi Guadelupe zavihrala nacionalistična rdečezlata zastava.

Caballero hoče zbrati pol milijona mož

Pariz, 8. sept. Largo Caballero je sklenil, da postavi enotno poveljstvo za vse fronte rdeče armade. Caballero hoče nadalje postaviti in izvežbati komunistično armado 500.000 mož. Priprave za to mobilizacijo se že delajo. Caballero izjavlja, da bo nova armada opremljena z najmodernejšimi sredstvi. Mednarodni vojaški krogi pa dvomijo, da bi se Caballeru posrečila organizacija tako velike armade, ker je, potem ko so v Madridu osnovali komunistično vlado, velika večina podeželskega prebivalstva in meščanstva v krajih, ki so od Madrida oddaljeni, odločno proti komunističnemu režimu.

Baski proti Caballeru

Madrid, 8. sept. Baskiški nacionalist Aguirre, ki je bil v komunistični vladi imenovan za ministra za javne zadeve, noče svojega mesta prevzeti in je izjavil, da v to vlado ne more vstopiti, ker so Baski za sodelovanje vseh republikanskih elementov, nikakor pa ne za nadoblast komunistov. Zato bo to ministrstvo začasno opravljal komunistični kmetski minister Uribe.

Barbarstvo španske vojne

Nacionalistična armada je naznanila, da bo napadla Madrid s strupenimi plini. Vlada je pomirila prebivalstvo in izjavila, da bo mogla v kratkem preskrbeti vse prebivalstvo s protiplinskimi maskami, in sicer brezplačno. Britski poslanik je dobil nalog, da pridobi ves diplomatski zbor za to, da opozori vodstvo nacionalistične armade na težke posledice, ki bi jih imelo bombardiranje Madrida s strupenimi plini.

Mehika odpovedala Madridu pomoč

Mehika, 8. sept. b. Mehiška vlada je odklonila podpis novega sporazuma glede dobave orožja in municije za madridsko vlado. Istočasno je mehiška vlada obvestila vlado v Madridu, da odslej računa lahko samo še na moralno in eventualno na manjšo materijalno pomoč. Zaradi napetega mednarodnega položaja pa ni mogoče več misliti na dobavo orožja in municije.

Velike skrbi ruskega diktatorja

Moskva, 8. sept. b. Največjo skrb povzroča sovjetski vladi letošnja žetev, ki bo kljub vsem skrbnim pripravam mnogo slabša, kakor so računali sovjetski mogotci. O tem piše moskovska »Pravda«, ki izvaja, da je oblast kmetom dala na razpolago vse moderno poljsko orodje in inventar, kmetje pa so v kolektivnem gospodarstvu hudo odpovedali, deloma namenoma, deloma pa vsled neznanja. Zaradi tega sovjetske oblasti ne morejo računati na velike količine žita, kar bo igralo v bodoče zelo veliko vlogo v Rusiji. Vsekakor so računi sovjetske vlade, da izvozi velike količine žita, prekrižani. Sto in stotisoči ton žita so propadli, okrog milijon pudov pa so pokradli državni organi, ker niso imeli dovoljnega nadzorstva. Letos bo sovjetska vlada morala vprvič brez pomoči inozemstva poskrbeti za prehrano prebivalstva, ki mu v velikem delu Rusije grozi pomanjkanje in lakota.

Moskva, 8. sept. b. Zaradi velikih zlorab v komisarijatu za narodno zdravje je bil ta komisarijat priključen drugemu. Večji del uradništva so odpustili, mnogo uradnikov pa je izročenih sodišču zaradi hudodelstva goljufije.

Pariz, 8. sept. b. »Matin« poroča iz Moskve, da je hotel Stalin zapreti tudi predsednika sveta ljudskih komisarjev Molotova. Na pritisk Vorošilova pa je Stalin sklenil, da bo Molotova poslal v neko manjšo državo za poslanika.

Ljeninova vdova v Sibiriji!

Moskva, 8. sept. c. Havasov dopisnik poroča, da je bila danes Ljeninova vdova Krupskaja aretirana in odpeljana v Sibirijo.

Huda kriza na Japonskem

Tokio, 8. sept. b. Politični položaj na Japonskem se je naglo poslabšal. V vojaških krogih se opaža vedno večje nezadovoljstvo s sedanjo vlado, katere padec se pričakuje v najkrajšem času.

Sirija neodvisna

Pariz, 8. sept. c. Jutri dopoldne ob 10.30 bo v francoskem zunanjem zunanjem ministrstvu podpisana pogodba med Francijo in Sirijo. V imenu Francije bosta pogodbo podpisala Blum in Delbos. Ob 13 bo vlada priredila svečano kosilo na čast sirski delegaciji.

Ponesrečen puč pred Lizbono

Kominterna naščuvala posadko dveh križark, ki sta se pa morali predati

Lisabona, 8. sept. c. Danes zjutraj je bil pred portugalsko prestolnico izveden poskus državnega udara. Posadki dveh križark, ki sta bili pred prestolnico, sta se uprli svojim poveljnikom, obrnili topove na prestolnico in začeli obstreljevati obrežne trdnjave okoli Lisabone. Obrežne baterije so takoj začele odgovarjati in obe križarki sta morali kmalu utihniti. Topovski streli so padali na obe križarki, ki sta bili kmalu zelo poškodovani. Okoli poldne sta se obe posadki predali in vladni vlačilci so obe poškodovani križarki odvlekli v ustje reke Tajo. Tam so uporne mornarje razorožili in jih zaprli.

Vlada je v prestolnici takoj proglasila obsedno stanje in vojaštvo je zasedlo vsa vladna in druga važna poslopja v mestu. Prebivalstvo prestolnice upora tako rekoč ni opazilo in se je ves promet v mestu vršil popolnoma normalno. Popoldne je vladal v mestu popolen red in mir.

Popoldne je izšlo uradno poročilo vlade o dogodkih, ki pravi, da je bil poskus mornarjev osamljen in da v vsej Portugalski vlada red in mir. — Puč je organiziralo vodstvo Kominterne, ki je besno, ker se španske zadeve čedalje bolj neugodno zanjo razvijajo. Na uspeh rdeče revolucije v Portugalu ni misliti, ker je ogromna večina prebivalstva proti rdečim.

Zadnja vest

Lisabona, 8. septembra. c. Križarki, na katerih sta se uprli posadki, sta »Alburquerque« in »Dao«. V bojih med topništvom med križarkama in obrežnim topništvom je bilo ubitih 6 oseb, 9 oseb pa je bilo ranjenih. Vse čete so v pripravljenosti v vojašnicah. Popoldne je bil v mestu red in mir.

Zadnji dnevi San Sebastiana

Baski proti rdečim

Hendaye, 8. sept. b. Ribiška vas Bosajez, ki leži neposredno pred San Sebastianom, je v pretekli noči padla v roke nacionalistov. Le hrib Ulija loči sedaj uporniške čete od baskiške metropole. Rdeči miličniki so pred umikom iz te vasi deloma porušili hiše, deloma pa so jih zažgali. Po neki vesti so nacionalisti prekoračili tudi že hrib Ulijo in so že v predmestju San Sebastiana. V San Sebastianu se odigrava krvava drama med baskiškimi nacionalisti in socijalisti od ene, ter anarhisti od druge strani. Ti dve stranki se med seboj že koljeta, ker hočejo anarhisti pognati mesto v zrak še predno bi ga utegnile zasesti uporniške čete. Baski so pa odločno proti temu, da bi se razrušila njihova prestolnica.

Francoski poslanik Herbette, ki se že od začetka meščanske revolucije v Španiji mudi v domovini Baskov, je prispel v San Sebastian, da posreduje pri predaji mesta, ki naj bi se ne uničilo.

Nacionalisti čedalje bliže Madridu

Pariz, 8. sept. b. Čete generala Franca so pri Talavere v dolini reke Tajo potisnile rdeče za celih 25 km proti vzhodu, medtem, ko se polkovnik Yague na levem krilu hitro bliža Toledu, odkoder hoče korakati na Madrid. V tem kraju bo kmalu prišlo do odločilnega boja. Glavni cilj upornikov je, da vzpostavijo zvezo z vstaškimi kolonami, ki prodirajo proti Madridu od Avile.

Vladne čete doslej še niso mogle zasesti niti Alcazarja, niti Huesca, niti Granade, čeprav so že večkrat trdile, da so v teh krajih gospodar položaja.

Baski hočejo Bilbao predati

Henday, 8. sept. Potrjujejo se vesti, da je prišlo včeraj do spopada med anarhisti in baskiškimi avtonomisti tudi v Bilbao. Baskiški nacionalisti so predlagali nacionalni vladi v Burgosu prostovoljno predajo mesta, če se prizna Baskom avtonomija. Pogajanja se še vodijo ter je tudi to glavni vzrok, da se borbe na bilbaški fronti ne nadaljujejo z vso srditostjo.

Hendaye, 8. sept. c. Na severni fronti pri Irunu, Behoviji in Fontarabiji je vladal danes mir. Bele čete niso napadale v smeri proti San Sebastianu, dasi se nahajajo samo še štiri kilometre pred tem mestom.

Shod ministra dr. Kreka v Gor. Logatcu

(Glej 2. stran.)

Veliko zborovanje ministra dr. Kreka v Logatcu

Logatec, 8. septembra.

Prav na meji ozke slovenske domovine leži trg Logatec, kjer je sedež okrajnega glavarstva in ki ima dve občini, Gornji in Dolnji Logatec. Politično življenje je tu vedno plalo v velikih zamahih, pa tudi gospodarsko je bil kraj v prejšnji dobi zelo močan in razvit. Bil je tudi v obilni meri deležen političnih viher komaj preteklih let, zato je razumljivo, da je z vsem velikim veseljem pozdravil preokret našega notranjepolitičnega razvoja. Krajevna organizacija JRZ je naprosila ministra dr. **Kreka,** da bi prišel med Logatčane in jim razložil delo in namene sedanje vlade in tako utemeljil zaupanje, ki ga ljudstvo do nje goji.

Ker je imel brzi vlak iz Belgrada do Ljubljane 50 minut zamude, je na zborovanju, ki je bilo na Glavnem trgu na prostem, najprej govoril g. Miloš Stare iz Ljubljane, ki je ob večkratnem odobravanju velike množice razvijal zelo tehtne misli o pravem in nesebičnem delu za pomirjenje notranjih nezdravih razprtij v državi in za trajno povzdigo gospodarskega stanja državljanov. Med njegovim govorom se je pripeljal minister dr. Miha Krek, ki ga je množica, zbrana z obeh logaških občin, s Planine, Rovt in Hotederščice, med veselim igranjem godbe viharno pozdravljala. Ko je stopil na govorniški oder, je ves trg, poln večinoma samih moških, značajnih in neustrašenih, odmeval od navdušenih pozdravov in vzklikov njemu in našemu voditelju dr. Korošcu.

Predsednik krajevne organizacije JRZ, bivši oblastni poslanec in župan g. Oblak Gabrijel, ki je vodil zborovanje, je pozdravil ministra in ga povabil, naj zbrani množici govori in ji razloži pomen nemajhnih naporov sedanje vlade. Minister se je v svojem govoru najprej spomnil živahnega političnega življenja na Notranjskem, ki ga je vodil pokojni dr. Žitnik in pod čigar vodstvom je tu rastel zaveden in značajen rod, ki je svoja načela in neomahljivo voljo do zvestobe zapustil svojim potomcem. Nato pa je nadaljeval: »Danes že velikopotezno obnavljamo, čeprav v popolnoma drugih razmerah, našo politično organizacijo, ki so jo v zadnjih petih letih trdovratni sovražniki našega ljudstva skušali notranje razjesti in jo prisiliti k molku. Občinske volitve po bodo pokazale in so ponekod že zelo jasno pokazale, ali je divjanje preteklosti zoper nas imelo kak uspeh, ali pa smo ostali vredni nasledniki naših očetov, ki jih je vodil dr. Ignacij Žitnik.«

Dve dobi dela sedanje vlade:

politična

Če hočemo danes na kratko pogledati, kako se je naše ljudstvo zopet začelo uveljavljati v javnem življenju, kako skuša sedanja vlada, zlasti pa njen notranji minister dr. Korošec (viharno pozdravljanje) popraviti, kar so prejšnja leta poškodovala in oživeti, kar je nasilje na vsak način hotelo zatreti, potem nam takoj padeta v oči dve dobi, v kateri je naravni tok razdelil enoletno delo sedanje vlade. **Prva dobi, bi dejal, je imela izključno političen značaj. Najprej je bilo treba vrniti političnemu življenju njegove svoboščine in razširiti njegove meje do tiste prostranosti, ki jo zakon, kadar je v nepristranskih rokah, dovoljuje. Našli smo parlament, ki je bil izvoljen lansko leto 5. maja, sami veste kako. Če bi hoteli z državnim udarom izpremeniti položaj v zakonodajnih telesih, bi se to reklo, da se poslužujemo enakih sredstev, kakor so se jih posluževali tisti, na katerih mesto smo bili postavljeni, da hočemo diktaturo nadomestiti z novo diktaturo. Nekateri so to hoteli tudi premeteno utemeljevati, češ, če je po diktaturi prišlo hudo nad nas, zakaj ne bi tudi po diktaturi prišlo med nas kaj dobrega. Toda, če smo hoteli vzbuditi spoštovanje do zakonov smo morali sami pokazati, da jih spoštujemo, pa naj bodo že kakršnikoli, družabna pravila so. Zato jih nismo marali izpreminjati iz gole zavesti, da imamo oblast in po svoji volji, ker hočemo, da jih ljudstvo samo izpremeni, tako kakor je njemu prav. Vsako samolastno obračanje zakonov je diktatura in takih sredstev se mora posluževati samo tisti, ki se na ljudstvo ne zanese.** Mi pa imamo veselo moralno zavest, da smo od vsega početka uživali zaupanje ljudstva zgolj z delom, ki smo ga izvajali po sicer neprijetnih zakonih, pa vendar zakonih. Hočemo pokazati, da tudi nepripravni zakoni in ne najbolj demokratičen parlament morejo služiti obnovitvi države, če jo vodijo modri možje, ki jim je utripanje ljudske duše najvišji zakon. Le na ta način smo mogli po obstoječih zakonih, ki so pred nami služili za zatiranje ljudske volje, odpreti svobodo zborovanjem, sestankom in političnim razgovorom in vreči pečate z naših prosvetnih domov. **Brez te svobode, ki naj k demokratični obnovitvi države pritegne vse zdrave ljudske sile, ki potekajo iz kmeta, delavca, obrtnika, skratka malega človeka, si pravega napredka ni mogoče misliti.** Naše politike ne vodijo načrti iznajdljivih diplomatov, ampak možje, ki so iz te ljudske skupnosti izšli in hočejo vedno ostati v njej.

Ob demokratični vladi si nihče ne upa hrepeneti po diktaturi.

Vsak dan beremo o strašnih vprašanjih, ki da vise nad državo, o hrvatskem, slovenskem, srbskem, kmečkem, obrtniškem in delavskem vprašanju in še o mnogih drugih. **Toda v resnici naše življenje ni razcefrano na toliko teh vprašanj, ampak je nerazdružljivo povezano v celoto in v celoti jih je treba tudi reševati. Nihče drugi pa tu ne bo našel izhoda, ki bi imel trajno vrednost, kakor ljudstvo samo, ki je na eni strani razdeljeno v stanove in poklice, na drugi strani pa zopet zelo trdno povezano v živo skupnost.** Če smo se vsi Jugoslovani združili v eno veliko državo, kaj je bolj naravno, kakor to, da jo tudi vsi Jugoslovani vodimo! **Slovenci, Hrvati in Srbi smo nosilci Jugoslavije, zato je bil neodpustljiv greh tistih, ki so Jugoslovane delili v državotvorne in nedržavotvorne državljane. Državna politika mora torej biti v skladu z zahtevami slovenskih, hrvatskih in srbskih vasi in mest. To pa je mogoče le tedaj, če Slovencem, Hrvatom in Srbom daš svobodno možnost, da svoje zahteve povedo in se v politični organizaciji tudi bore za njihovo uresničenje.**

Priznati je treba, da je demokratična smer sedenje vlade prodrla že na cell črti. Prišli smo že tako daleč, da se nihče več ne upa biti diktator in da je še tiste sram, ki so kaj takega kdaj bili. Saj vam je znana izjava g. Petra Živkoviča, v kateri je dejal, da je vedno bil in da bo vedno ostal najdoslednejši ljudski demokrat. Veste tudi, kako je banovinska konferenca JNS hvalila demokracijo. Tudi ti so že prišli na to, da je v sedanji vladi tako jasno izraženo spoštovanje do ljudske volje, da se tudi oni ne upajo več boriti zoper njo. Morali so prevzeti naše pojmovanje javnega življenja, da sploh še morejo med ljudi. Tako močen je demokratični val sedanje vlade, da se morajo celo bivši diktatorji skušati, kdo bo glasneje zagovarjal demokracijo.

gospodarsko socialna

Drugi del za obnovitev države pa je gospodarsko socialen. V tem oziru je bilo prvo leto nastopa naše vlade najtežje. Letina v ogromni večini države je bila slabša, kakor prejšnje, poleg tega pa so še nenadoma posegle vmes sankcije, ki so imele zlasti za Slovenijo hude posledice. V gospodarski organizaciji smo podedovali nepojmljivo zmedo, iz katere se je moglo razbrati samo to, da niti v državnih niti v samoupravnih blagajnah ni bilo nobenih sredstev. **Tudi tu smo smatrali za najnujnejšo nalogo, da vrnemo gospodarski red in zaupanje in da poštenje zopet postane pisan ali nepisan zakon vsega gospodarskega udejstvovanja.** Obenem pa smo takoj opazili, da je treba čimprej vreči med ljudstvo velike vsote za takoimenovana javna dela. Ne bom trdil, da se nam je v tem oziru posrečilo izpeljati vse, kar smo želeli in nameravali, mirno pa lahko rečem: **tam, kjer smo leta 1928, po ukinitvi oblastvenih samouprav, pustili krampe in lopate, tam smo jih pred dobrim letom dni našli. Vsa leta ni v Sloveniji prišlo toliko milijonov za javna dela, kakor letos.** Enotnega recepta za dokončno ozdravitev razmajanih gospodarskih razmer pa ni in ga noben domišljavec ne bo iznašel. Tu pomaga samo dolgotrajno načrtno in nesebično delo. Vaš okraj še posebej pa ima zaradi bližine meje še posebno gospodarsko povezanost, ki je ni mogoče urediti samo na naši strani. **Vsi naši napori gredo za tem, da se meja zopet normalno odpre in tozadevna pogajanja se vodijo že cel mesec neprestano in koncem prejšnjega tedna so prišla že zelo blizu do dokončnega oblikovanja.**

Kadar pa se menja gospodarski ustroj, zlasti kadar nastopa gospodarsko oživljanje, se vsak skuša obvarovati škode in si prilastiti čim več dobička, tudi tisti, ki k temu niso upravičeni, ali vsaj ne v taki meri. Zato so začeli tudi tisti sloji borbo za delež na gospodarskem napredku, ki k temu s svojim delom doprinesejo zelo velik del, to so delavci in mali ljudje. Pel zadnjih let sploh ni bilo nobenega vidnega delavskega gibanja. Danes pa je tudi delavec svobodneje zadihal in ko vidi, da se gospodarstvo izboljšuje, tudi on glasneje kakor prej zahteva svoj delež pri tem izboljšanju. Sami ste imeli priliko videti, da je bila vlada vedno na strani nižjih slojev, kadar se bore za svoje upravičene zahteve. Ne more pa vlada dovoliti, da bi to borbo kdo izrabljal za nerede, kakor ne bi dovolila nobena oblast. Oblast mora varovati red, zato pa je tu. **Do sedaj se nam je posrečilo, da nobeno usodno delovanje, ki jih vidimo po naših sosednih državah** (Grčija, Bolgarija) **in tudi po oddaljenejših** (Rusija, Španija) **ni zapljuskalo v našo državo. Tako upam, da bomo tudi v bodoče znali vzdržati ravnovesje med borbo za pravico in spoštovanjem do zakona in da nas ne bo razjedala nobena »ljudska fronta«, ki sedaj grozi celo naši prijateljski Franciji, ker bomo vedno priznali vse naravne pravice, ki delavnemu ljudstvu gredo, ne da bi morali pri tem tvegati drago plačane poizkuse.«**

Nato je minister pozval pozorno poslušajočo množico, naj trdno zaupa sedanji vladi in svojim zastopnikom v njej, ki jih vodijo najpoštenejši nameni. Ob bližajočih se občinskih volitvah naj značajno store vojo dolžnost, da bo država, začenši pri občinah, čim dalje bolj urejena in močna. Za jasne besede se mu je lepo zahvalil g. Oblak in predlagal pozdravno brzojavko našemu voditelju dr. Antonu Korošcu, ki jo je množica ob sviranju državne himne, z velikim odobravanjem sprejela. Nato pa je g. Oblak izpregovoril nekaj poučnih besedi o nekdanjem občinskem gospodarstvu, iz katerih smo mogli razbrati, da je bil občinski odbor pod njegovim vodstvom zelo delaven in da je veliko storil za napredek svoje občine. Seveda je bilo treba za vsa dela, vodovod, ceste, mostovi, nekje najti sredstva in če ima danes občina nekaj dolga, to zanjo še ni nobena nesreča, ker ni niti tako velik in ves denar je zelo koristno naložen v lepo urejeni občini. Dolga pa nima niti toliko, kakor ga ima neka organizacija, v kateri ni niti polovico občanov. Kdor pa nič ne dela, se kaj lahko hvali, da ni nič porabil.

Nekaj minut po 12. uri je g. Oblak zaključil to veliko, nad dve uri trajajoče zborovanje in ljudstvo je še enkrat pozdravljalo slovenskega ministra, ki se je potrudil priti v obmejni Logatec.

Omiljenje kulturnega boja?

Berlin, 8. sept. Hitler je izdal naredbo, s katero se začasno ukinjajo procesi proti katoliškim redovnikom in duhovnikom in proti evangeličanskim župnikom, ki so bili toženi po kancelparagrafu. Dalje je odredil Hitler, da se določila zadnje amnestije raztegnejo tudi na redovnike.

Procesi proti redovnikom in sploh proti duhovnim osebam, ki so se pregrešili (?) z nravstvenimi prestopki, se bodo nadaljevali. Pač pa je odrejeno, da pri takih procesih obtoženi v tisku ne bodo več imenovani redovni bratje, očetje, sestre itd. Tudi je treba v tisku izpustiti imenovanje samostanskih hiš, iz katerih bi takšni redovniki pohajali. Naredba ima namen, da se varuje ugled Cerkve. V poštev prihajajoče oblasti katoliške cerkve pa so se od svoje strani obvezale, da bodo redovniki ali redovnice, katerim bi sodnijska oblast dokazala kakšne nravstvene prestopke, izključeni iz dotičnega reda.

Ta videz omiljenja kulturnega boja v Nemčiji pa se slabo ujema z dejstvom, da so vsi verski in cerkveni listi, ki so hoteli prinesti pismo nemškega episkopata (kakor ga je ponatisnil tudi »Slovenec«), bili v nedeljo **v celi državi zaplenjeni.**

Bolezen dr. V. Mačka

Zagreb, 8. sept. b. Davi so dr. Vladka Mačka pregledali zdravniki na röntgenološkem oddelku klinike, da ugotovijo, če je potrebna večja operacija v desnem ušesu. O tem se bodo posvetovali zdravniki v teku jutrišnjega dne. Dr. Maček se počuti relativno zelo dobro in ima normalno temperaturo. Če bo potrebno, bodo dr. Mačka takoj operirali.

Belgrajske vesti

Belgrad, 8. sept. m. Današnje »Službene novine« **priobčujejo uredbo z zakonsko močjo o omejitvi odtujevanja nepremičnin na področju apelacijskega sodišča v Ljubljani. Uredba stopi z današnjim dnem v veljavo.**

Zagrebška vremenska napoved: Oblačno, deževno z nevihtami.

Largo Caballero predsednik španske vlade

Belgrad, 8. sept. Notranji minister dr. Anton Korošec je snoči sprejel v svojem kabinetu zastopnike banovinskega odbora JRZ za savsko banovino, in sicer predsednika Dušana Letico, podpredsednika Vekoslava Miletiča, Iso Bogdanoviča in Gjuro Mikašinoviča.

Belgrad, 8. sept. AA. S kraljevim ukazom je za profesorja 8. skup. na državni trgovski akademiji v Ljubljani imenovan Anton Krošelj, doslej pripravnik.

*

Pariz, 8. sept. b. Tukajšnji tisk, zlasti pa Excelsior se bavi s kongresom nemške nacionalne stranke v Nürnbergu, ki se je pričel danes ter predvsem ugotavlja, da se ta kongres vrši v znaku protiboljševiške borbe.

Proslava 10 letnice SK Reke

Ob priliki svoje desetletnice je agilni klub na Viču SK Reka **priredil pokalni turnir, katerega so** se udeležili SK Ljubljana, ŽSK Hermes in SK Slovan. Preteklo **nedeljo je v prvi tekmi zmagala SK** Ljubljana nad Slovanom s 5:1, dočim je Reka po lepi in kombinirani igri slavila visoko zmago 5:2 proti ŽSK Hermesu in je bilo številno občinstvo navdušeno nad svojim slavljencem.

Danes se je tekmovanje nadaljevalo in sta v prvi igri nastopila oba premaganca za krasni pokal bana g. dr. Marka Natlačena.

SK Slovan proti ŽSK Hermes 2:1 (1:1) (1:0).

Igra je bila do zaključka ostra in napeta ter sta se tako Slovan kakor Hermes trudila in vložila vse svoje moči za dosego zmage. Vendar pa se je opazila rahla nadmoč Slovana, ki je bil brez dvoma boljše moštvo in je zmago popolnoma zaslužil.

Svoj zmagonosen gol je zabil v prvi polovici podaljška in tako odločil po dolgih trajajočih naporih obeh strani zmago v svojo korist. Tekmo je sodil g. Vrhovnik objektivno in težko nalogo je rešil prav zadovoljivo.

V finalni tekmo sta nato nastopila SK Ljubljana proti SK Reka 6:2 (5:1). Klub visokemu rezultatu je Reka bila vsekakor boljše moštvo, kakor kaže število prejetih golov. SK Ljubljana je zaigrala v prvem polčasu dobro, dočim je v drugem polčasu precej popustila in je napad Reke prakrat resno ogražal gol Ljubljane. Reka je pokazala prav lepo in kombinatorno igro, samo napad je pred golom odpovedal in hotel vsako žogo vnesti v gol. Obramba je imela dosti dela in je v drugem polčasu po odhodu Zemljiča držala dobro napad Ljubljane.

Vsled nastopajoče teme se je drugi polčas vršil 25 minut.

Sodil je g. Macoratti **površno.** Pokal g. ministra dr. Rogiča si je priborilo moštvo Ljubljane, dočim je pokal bana prejel Slovan. Dočim si je Jadran priboril dva pokala, a Reka je prejela krasni pokal predsednika Reke g. Zalokarja. Nadalje je prejel lepo darilo ustanovitelj in dolgoletni predsednik g. Ivo Hartman in v znak priznanja za desetletno igranje v moštvu je prijel g. Labovec zapestno uro.

Proslava desetletnice se je končala v popolno zadovoljstvo prireditelja, katerega delo je honiralo in priznalo občinstvo z obilnim posetom.

GOSPODARSTO

Svetovna žitna letina

Mednarodni urad za kmetijstvo v Rimu objavlja cenitev letine pšenice v Evropi, ki znaša 408 milij. met. stotov, kar pomeni v primeri z lansko produkcijo 20 milij. stotov manj in 5 milij. manj kot v petletnem povprečju 1930-1934. To zmanjšanje je zlasti pripisovati zmanjšanju posejane površine od 31.8 na 30.9 milij. ha. Poleg tega se je tudi povprečni hektarski donos zmanjšal od 13.4 na 13.2 met. stota.

V kampanji 1935-1936 so se zaloge pšenice zmanjšale od 136 na 105 milij., dočim so znašali še 1. avgusta 1933 205 milij. met. stotov. Zavod ceni ves izvozni presežek na 120—130 milij. stotov, dočim znašajo uvozne potrebe 155 milij. stotov in je torej pričakovati nadaljnega zmanjšanja zalog. Letos bodo morale tudi severnoameriške Zedinjene države uvažati pšenico.

*

Nova delavska zbornica v Skoplju. Minister za socijalno politiko in narodno zdravje, g. Dragiša Cvetković, je odredil, da se osnuje nova delavska zbornica v Skoplju za področje vardarske, moravske in del zetske banovine in se tako zmanjša področje belgrajske delavske zbornice, ki je obsegala vso predvojno Srbijo in Črno goro. Naredba g. ministra določa, da se izvrši razdelitev finančnih sredstev med belgrajsko in novo zbornico. Nova zbornica bo začela poslovati dne 1. novembra 1936.

*

Licitacije: Dne 10. septembra bo v inženjerskem oddelku štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za popravilo krova na objektih kasarne »Vojvode Mišiča« v Ljubljani. — Dne 14. septembra bo v intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za nabavo alkoholnega kvasa. — Ofertalne licitacije za nabavo mesa za vojaške potrebe za čas od 1. oktobra 1936 do 31. marca 1937 bodo in sicer: dne **12. septembra v Celju in Škofji Loki; dne 14. septembra v Ljubljani;** dne 16. septembra v Mariboru in Bohinjski Beli in dne 18. septembra v Novem mestu in Mojstrani.

Moderen način pranja
je pranje s pralnim praškom
PERION
Uporabljajte ga in Vaše perilo bo hitreje in lepo oprano.

Borza

Dne 8. septembra 1936.

Denar

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na zagrebški borzi neznatno popustil na 8.5150—8.6150, na belgrajski pa na 8.46—8.56. Grški boni so beležili v Belgradu 30.50 den. Angleški funt je bil danes nekoliko čvrstejši in je beležil v Zagrebu 233.23—234.83, v Belgradu 234 den.

Nemški čeki so v Zagrebu popustili na 13.2550 do 13.4550, za sredo oktobra na 13.10—13.30, V Belgradu so beležili 13.2710—13.4710.

Italijanske lire so nudili v Belgradu po 3.20.

Promet na zagrebški borzi znaša brez kompenzacij 1.549.413 Din.

Zürich. Belgrad 7, Pariz 20.205, London 15.49, Newyork 307, Bruselj 51.875, Milan 24.15, Amsterdam 208.255, Berlin 123.40, Dunaj 56.75, Stockholm 79.85, Oslo 77.85, Kopenhagen 69.15, Praga 12.69, Varšava 57.75, Budimpešta 61, Atene 2.90, Carigrad 7.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.82, Buenos-Aires 0.8675.

Vrednostni papirji

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 84.25—85 (84.50), agrarji 48—48.50, vojna škoda promptna 366.50—367.50, begluške obveznice 69—69.40 (69.25); 68—68.25 (68), 8% Blerovo posojilo 85 bl., 7% Blerovo posojilo 74.50 bl., 7% posojilo Drž. hip. banke 86 den. — **Delnice:** Priv. agrarna banka 236.50—238.50 (238, 236.50).

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 82.50 den., agrarji 47.50 den., vojna škoda promptna 366—368 (368), begluške obveznice 68.50 den., 8% Blerovo posojilo 83.50 den., 7% Blerovo posojilo 73.75—74.25. — **Delnice:** Priv. agrarna banka 236—240 (236), Trboveljska 135—137 (135), Osj. sladk. tov. 120—130.

Žitni trg

Pšenica srem. ladja Donava 78 kg 2% 127 do 128, srem. ladja Sava 78 kg 2% 126—127.

Ječmen bč. in srem. 64 kg 90—92.50, bč. srem. poml. 68 kg 117.50—122.50. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca vzdržana. Promet srednji.

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustil naš dobri oče

Vrabič Ignac st.

v 65. letu starosti, zadet od kapi, po kratki, mučni bolezni, previden s svetotajstvi, dne 7. septembra ob pol štirih zjutraj.

Na zadnji poti ga spremimo v sredo 9. septembra 1936 ob enajstih predpoldne iz domače kapele v farno cerkev. Po zadušnici sprevod na pokopališče v Stopercah.

Stoperce pri Rogatcu, dne 7. septembra 1936.

Žalujoči: Neža, žena; Ignac, gostilničar, Daniel, posestnik; Vaclav, ekonom, Ciril, vojni hidropilot, Janko, ekonom, sinovi; Ljudmila omož. Kopše, hčerka; Kopše Andrej, uradnik, zet — ter ostalo sorodstvo, bratje in sestre, vnuki in vnukinje.

Vodstvo našega glavnega generalnega štaba

Včeraj smo prinesli življenjepis načelnika glavnega generalnega štaba divizijskega generala Milutina Nedića. Danes prinašamo življenjske podatke obeh pomočnikov načelnika glavnega generalnega štaba, ki sta: divizijski general Mihajlo Bodi je prvi pomočnik načelnika, divizijski general Ilija Brašič pa drugi pomočnik.

Div. general Mih. Bodi

Rodil se je 12. septembra 1884 v Belgradu ter je po dovršeni gimnazijski maturi leta 1901 stopil v nižjo vojno akademijo, katero je dokončal kot inženjerski podporočnik leta 1905. V tej lastnosti je stopil pozneje v višjo vojno akademijo, katero je dokončal leto 1911. Pozneje je vstopil v pripravo za generalštabno stroko ter je dokončal leta 1920.

Balkanske vojske se je udeležil kot inženjerski kapitan 2. vrste, nakar je napredoval med svetovno vojsko do majorja, po vojski pa za podpolkovnika ter polkovnika, dokler ni leta 1929 bil imenovan za brigadnega generala. Dne 1. aprila leta 1934 je bil imenovan za divizijskega generala.

Balkanske in svetovne vojske se je udeleževal od začetka do konca. V balkanski vojski je bil kot inženjerski častnik poveljnik železniških postaj, v albanskem uporu pa je poveljeval pijonirskemu bataljonu. V svetovni vojski je zastopal šefa vojnoželezniške sekcije, nato je služil v generalštabnem oddelku I. armade, bil nekaj časa član misije pri angleški in francoski komandi, dokler ni nazadnje postal pomočnik načelnika divizijskega štaba. Po vojski je bil pomočnik inspektorja deželne obrambe ter je s tega mesta bil poklican za prvega pomočnika v glavni generalni štab.

Div. general Ilija Brašič

Za drugega pomočnika načelnika glavnega generalnega štaba je bil imenovan divizijski general Ilija Brašič. Rodil se je v vasi Oparič, okraj Levac, moravska banovina. Po rodu je torej pristen Šumadinec. Leta 1903 je kot pehotni podporočnik zapustil nižjo vojno akademijo. Tik pred balkansko vojsko je dovršil višjo vojno akademijo, nakar se je takoj udeležil vojske, ki je medtem izbruhnila. Balkanske in svetovne vojske se je ves čas udeleževal, iz njih je izšel kot pehotni major.

Leta 1921 je dokončal pripravo za generalštabno stroko kot podpolkovnik. Kot tak je potem deloval v raznih komandah, dokler ni leta 1929 postal načelnik prometnega oddelka glavnega generalnega štaba. Bil je dolga leta tudi profesor in izpraševalec na višji vojni akademiji, kjer je svojo službo tako vestno opravljal, da je vsem svojim gojencem ostalv najlepšem spominu. V tem svojstvu je bil od svojih nadrejenih za svoje delovanje večkrat pohvaljen. Tudi pripravnike za generalštabno stroko je on vzgajal in izobraževal. Zato ni čudno, če je bil deležen mnogih odlikovanj. Poleg drugih odlikovanj ima 10 višjih domačih in 6 tujih odlikovanj, ki pričajo, kako so nadrejeni znali ceniti odlikovančeve zasluge in sposobnosti.

Kapelica na Pokljuki

Misel, da bi se zgradila na Pokljuki kapela, kjer bi se lahko opravljala služba božja, je stara že nekaj let. Prva jo je sprožila pred nekako desetimi leti kr. gozdarska uprava, ki je dala izdelati tudi načrt za leseno kapelo, ki naj bi stala pri Mrzlem studencu. Ta načrt se ni realiziral. Drugi, ki je mislil na tako zgradbo, je Smučarski klub Ljubljana, ki je l. 1933/34 postavil na Pokljuki velik hotel. Tudi ta je dal izdelati načrt za kapelo, ki naj bi stala v bregu nad hotelom. Zaradi pomankanja sredstev je tudi tu ostalo le pri načrtu.

Minulo pomlad pa sta se dva posestnika-letoviščarja iznova zavzela za to zadevo. Eden je začel z vso vnemo trkati na srca blagih dobrotnikov, zlasti v Ljubljani, drugi je pa z veliko požrtvovalnostjo vzel v roke tehniško stran tega podjetja. Trud ni bil zaman. Danes stoji na idilični višavi med planino Gorelek in Pokljuko v bližini športnega hotela na eni strani in penzijonom Lovec ter planšarskimi kočami na drugi strani lična, tukajšnji pokrajini primerno zgrajena, sicer majhna, toda monumentalna zgradba, ki bo **v nedeljo, 13. septembra, blagoslovljena** in posvečena zaščitniku živinorejcev **sv. Antonu puščavniku,** ki ga Bohinjci posebno časte.

Stroški bodo kriti izključno samo s podporami in darovi blagih dobrotnikov. Kapelo so zgradili sami domači delavci, ki jih je podprl s svojo firmo I. Kokalj, tesarski mojster z Bleda.

Glavni del kapele je sezidan iz surovega kamna in meri znotraj 2.50×3 metre. Pred vhodom je lopa v izmeri 3×3 metre. Nad oboje je postavljeno visoko ostrešje, krito s skodlami. Kapela z lopo vred ima prostora za do 50 oseb. Pod streho jih je pa lahko še več, ker sega napušč na vzhodni strani 1.5 m čez lopo.

Kapela je namenjena predvsem planšarjem na planinah Spodnji in Zgornji Gorelek, Jelje in Javornik, ki so od župne cerkve oddaljeni 1 do 2 uri. Tu se razprostirajo tudi obširne senožeti, na katerih imajo več tednov posla mnogoštevilni prebivalci iz vasi Koprivnik, Gorjuše in Jereka.

S službo božjo bo pa ustreženo tudi vsem tukajšnjim naseljencem-letoviščarjem, ki bivajo čez poletje na tej divni gorski planoti in jih bo od leta do leta več. Isto velja poleti za mnogobrojne izletnike, pozimi pa za smučarje.

Kapelica s pripadajočim zemljiščem (okoli 300 m²) bo last župnije Koprivnik, kamor spadajo imenovane planine in senožeti.

Blagoslovil bo kapelico preč. gospod kanonik dr. Mihael Opeka ob 10 dopoldne. Po blagoslovitvi bo govor in sv. maša. K tej slovesnosti vabimo vse prijatelje Pokljuke, zlasti pa Bohinjce.

Vsem plemenitim dobrotnikom se v imenu tukajšnjega prebivalstva za velikodušna darila, s katerimi je bila omogočena ta zgradba, najiskreneje zahvaljujemo. Bog tisočero povrni to veliko dobro delo! **Hvaležni Pokljukarji.**

Z rimskim grobiščem ne bo nič

Ljubljana, 8. septembra.

Najdba starih grobov na cestišču v Groharjevi ulici je zbudila upravičeno zanimanje po vsej Ljubljani. Ko so delavci našli prvi sarkofag in kmalu nato še dva druga, so ljudje z napeto pozornostjo čakali, kakšna nova odkritja bodo sledila pri nadaljnjem izkopavanju cestišča. Vest, da so naleteli na pravo rimsko grobišče velikega obsega, se je raznesla po vsej Sloveniji. Te dni pa se je senzacija o tem grobiču razblinila v nič. Ko so delavci kopali dalje, se je izkazalo, da razen treh grobov ni nobenega groba več. Ljudje, ki so sprva v gostih gručah dan za dnem obkoljevali delavce v Groharjevi ulici in spremljali njihovo delo z najrazličnejšimi komentarji in prognozami, so se polagoma razšli — za eno razočaranje bogatejši. V ponedeljek so delavci za prvim sarkofagom dvignili še druga dva in ju prenesli v novi park za Srednjo tehnično šolo, kjer ju bodo očistili in razstavili, da si ju bo lahko ogledal vsak. Izključeno seveda ni, da je v neposredni bližini cestišča, kjer so našli te tri grobove, res kakšno staro rimsko grobišče, vendar so upi kaj majhni. Teren na tem kraju je za izkopavanje in iskanje zelo neprikladen, ker se ceste in ulice križajo na vse strani. Izkopavanje bi bilo tudi združeno z velikimi stroški, zato so nadaljnja dela ustavili. Ko bodo delavci dokončali plinsko, električno in vodno napeljavo, bodo jarek spet zasuli in tako bo zabrisana zadnja sled velike senzacije.

Ognjišče slovenskih deklet v Zagrebu

Po likvidaciji dekliškega društva »Naš dom«, ki je imelo pet let lastno zavetišče in pisarno v Zagrebu, je letos osnovano novo zavetišče za naša dekleta pod imenom »Ognjišče«. Pravila so po g. banu potrjena, društveni prostori se nahajajo v Solovljevi ulici štev. 3, druga postaja s tramvajem štev. 8 od glavnega kolodvora, na križpotju Draškovičeve, Radišine in Salovljeve ulice. Društvene sobe so lepo urejene s kopalnico in kuhinjo. Društvo ima na razpolago 20 postelj. Za dekleta, ki iščejo službo ali so brez nje, so ti prostori pravi odmor in udobno zavetje. Dekleta, ne pozabite na Solovljevo ulico štev. 3! Tudi dijakinje, ki študirate na zagrebški univerzi, ste dobrodošle! Za vas ima društvo po potrebi posebne sobe. Društvo vodijo dekleta same pod nadzorstvom vodstva Marijine kongregacije slovenskih deklet v Zagrebu.

P. **Ivan Kozelj,** D. J., dr. **Jože Marjetič,** zdravnik; **Jerica Geč,** bivša predsedn. Marijine kongregacije.

Vinogradnikom je težko pomagati

Maribor, 8. septembra.

Banska uprava je v težnji, da pomaga vinogradništvu, vprašala slovenjegoriške vinogradnike, če bi bili pripravljeni sodelovati pri osnovanju zadružnih kleti v posameznih vinskih okoliših, ki pridelajo vsaj 5000 hl vina. Denar za zadružne kleti bi dala banska uprava, ki bi oskrbela tudi inventar in vzdrževanje, nekaj pa bi prispevali tudi vinogradniki sami z delom in dovozom materijala. Ustanovile bi se produktivne zadruge, ki bi producirale za dotične okoliše tipizirana vina v večjih količinah. S takimi vini bi lahko prodrli potem na inozemska tržišča. V vsem okraju Maribor levi breg, ki je eden največjih vinorodnih krajev v Sloveniji, sta se izrekli za takšne kleti samo občini Kamnica in Voličina. Občina Pesnica je predlagala, da bi se ustanovila okrajna zadruga. Vinogradnikom je res težko pomagati, če se sami ne zavedajo pomena zadružne produkcije vina.

Pod to goro zeleno...

(Operetna premijera.)

Še pred pričetkom redne nove sezone je naše operno gledališče — ki hoče sedaj z nekaj predstavami postreči predvsem obiskovalcem ljubljanskega velesejma — podalo tudi prvo vprizoritev nove češke operete »Pod to goro zeleno«.

Opereta, ki so ji skovali dramatsko obliko in besedilo Tobis, Mirovsky, Rohan, Špilar in ki jo je uglasbil Jara Beneš, je zasnovana podobno v revialnem smislu kot istega skladatelja že poznana »Sveti Anton« in sicer z vporabo vseh že preizkušenih sredstev za privlačno učinkovanje. In dejansko lahko stvar taka kot je pripravi človeku dovolj zabave in razvedrila s svojo šegavo in dovtipno lahkoto. Glasba, ki spremlja snov veseloigre, je prav tako lahka in čeprav strokovno oblikovana, je vendar tako poljudna v svoji šlagerski značilnosti, da si jo skoro kot staro znanko kaj hitro prisvojiš in če si občutljiv, utegneš najti v njej celo vsiljivo spremljevalko. Seveda je prav ta poljudnost zopet vzrok hitre učinkovitosti in danega uspeha.

Na našem odru se je opereta s svojimi nekoliko proletarskimi potezami sorazmerno dobro obnesla. Resda nam primanjkuje razkošja, ki si ga hoče prav taka revialna snov; vendar je kot stvar, ki je namenjena pač samo lahkemu razvedrilu, zgrajena v dostojnem in privlačnem okviru. Zrežirala jo je ga. Vera Balatkova, ki je s tem že vdrugo pripomogla s svojimi izkustvi do uspeha češkim operetam na našem odru. Stvari je izdelala privlačno lice, dala dejanju dovolj življenja in pomogla posameznim osebam do karakteristike. Dodatek ob koncu pa se ne zdi posrečen; bodisi, da je v učinku preslab za finale, bodisi, da je ob tako srečno zaključenem dejanju samem odveč. — Glasbeno stran je vodil dirigent dr. Švara, ki je znal dati lahki glasbi dost: življenja in moči. — Posamezne vloge so oblikovali deloma naši znani operetni igralci, deloma pa so jim prišli v pomoč tudi operni pevci in so v celoti vsi skupno ustvarili veselo razigrano, deloma pa sentimentalno sanjavo življenje na odru, ob katerem se je dovolj številno občinstvo iskreno zabavalo. — V to igralsko družino smo dobili letos še novega člana in sicer tenorista Gorskega, ki je v tej operet prvič nastopil v vlogi glavnega ljubimca. Podrobno se bomo o njegovih sposobnostih seznanili tekom sezone. V glavnem pa se je iz tega nastopa pokazalo, da utegne biti g. Gorski ugodna pridobitev za našo operetno reproduktivno umetnost, ker ima za to potrebne lastnosti.

V uprizoritvi se je ugodno obnesel tudi balet in z lepim uspehom je nastopil tudi zbor. V. U.

Osebne vesti

= **Odlikovanja v zunanjem ministrstvu.** Z ukazom kraljevih namestnikov je odlikovan s Karadjordjevo zvezdo IV. stopnje predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović; z redom sv. Save III. stopnje generalni konzul v Celovcu dr. Ljudevit Kosijer in z redom Jugoslov. krone IV. stopnje dr. Janko Golijas, konzul v Trstu in Vladimir Ribař, tajnik zunanjega ministrstva.

— **Občinske volitve** za novo ustanovljeno občino Rogaška Slatina bodo v nedeljo, 11. oktobra.

— **V »Službenem listu«** kr. banske uprave dravske banovine od 7. t. m. je objavljena »Banova naredba o očuvanju javnega miru in reda ob stavkah in mezdnih gibanjih« in »Objave banske uprave o pobiranju občinskih davščin v letu 1936 in 1937 v občinah Dobova in Šoštanj-mesto«.

— **Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca** in glavobolom je naravna »**Franz-Josefova**« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »**Franz-Jožefova**« voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Ljubljana

⊙ **Sedmina** po blagopok. Valentinu **Premku** je jutri (četrtek, 10. t. m.) ob 7 v stolnici. Prijatelji vljudno vabljeni!

⊙ **V Ljubljani so umrli od 28. avgusta do 3. septembra 1936:** Lavrenčak Ana roj. Reinweber, 77 let, zasebnica, Nabrežje 20. septembra 2-III, Bizjak Ivan, 44 let, voznik cestne železnice, Celovška c. 78; Fabjan Jernej, 65 let, zasebnik, Japljeva ul. 2; Žemva Albin, 14 let, dijak, Jesenice; Premk Valentin, 72 let, nadstrojnik »Jugoslovanske tiskarne« v p., Pred škofijo 7; Zevnikar Marija, 16 let, dijakinja mešč. šole, Galjevica 52a. — V Ljubljanski bolnišnici so mrli: Urankar Valentin, 35 let, delavec kemične tovarne, Moste, Predovičeva ul. 16; Ham Leopold, 57 let, poštni zvaničnik, Opekarska c. 43; Buda Ivan, 78 let, poštni zvaničnik v p., Celovška c. 42; Eržen Jožefa, 39 let, žena preglednika, Šoštanj, okraj Slov. gradec; Pretnar Jakob, delavec, Tržič; Stopar Stanko, 9 let, dijak, Boštanj okraj Krško; Ferbežar Slavko, pol leta, Stranska vas, občina Šmarje; Brezovar Marija, 4 leta, hči rudarja, Kopica 24, občina Polšnik; Bratina Maks, 54 let, orožnik v p., Zg. Šiška 269; Heritsch Ivan, 67 let, nadsprevodnik v p., Lepodvorska ul. 28; Steiner Miroslav, 25 let, pismonoša, Ježica 91; Anzelc Radoslav, 30 let, mehaniški mojster, Društvena ul. 15; Porenta Franc, 59 let, mesar, Bohoričeva ul. 11; Tomazin Alojzij, 34 let, trgovski potnik, neznanega bivališča; Galič Marija, pol leta, hči sluge, Vič, baraka X; Kramar Helena, 75 let, obč. uboga, Kamnik Novi trg 7; Lunder Ana, 1 leto, hči prog. delavca, Lukovica pri Vel. Laščah; Laibacher Melita, 41 let, žena uradnika, Tržič 24; Čuden Antonija, 1 leto, hči kočarja, Češnjice 39 pri Boh. srednji vasi; Pančur Marija roj. Parfant, 23 let, žena trg. pomočnika, Vič 125.

Maribor

☐ **Ljudski oder** ima jutri v četrtek zvečer ob 20 občni zbor na odru. Prijatelji dramatike in igranja vabljeni!

☐ **Magistratni uradniki na izletu.** Mariborski magistratni uslužbenci so napravili v dveh smereh svoj izlet. Prva kategorija se je odpeljala na Gorenjsko, skupina drugih mestnih uslužbencev pa je napravila izlet v Dolomite, Gardsko jezero, Milan in Benetke.

☐ **Betnavska cesta se širi.** Mestni delavci so zaposleni z regulacijo Betnavske ceste med Jezdarsko in Poljsko ulico. Cesta se bo razširila na normalno širino, s čemer se bo promet znatno olajšal.

☐ **Spečemu odrezal nos.** 22-letni delavec Lovrenc Lipnik iz Kaple je nekoliko vinjen zaspal na prostem. Med spanjem ga je napadel neznan moški z nožem ter mu zadal tri hude rane na glavi. Enkrat ga je zadel v lice, drugič v čelo, s tretjim udarcem pa mu je skoraj odrezal nos. Lipnika so spravili v mariborsko bolnišnico.

☐ **Tri tedne ga pogrešajo.** 18. avgusta je izginil od doma dijak Josip Saletinger, sin mariborskega železničarja. Od tedaj je zmanjkala za fantom vsaka sled. Sedaj ga iščejo s pomočjo policije.

☐ **Na kol se je nasadil.** Hudo se je ponesrečil 12-letni dijak Janko Berčič, sin strojnika iz moške kaznilnice. Skakal je s poda v slamo, pri tem pa po nesreči priletel na priostren kol, ki je tičal skrit v slami. Kol se je fantu zasadil skozi stegno. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

☐ **Z avtokarom na Grossglockner in v Salzburg** priredi izlet mariborski »Putnik« v času od 24. do 27. septembra. Vozna cena z vizumom za osebo Din 380.

☐ **Najdeno kolo.** Nekdo je pustil pri sejmišču staro, precej obrabljeno kolo brez evidenčne številke in tovarniške znamke. Kolo je na policiji.

☐ **Strupena klobasa.** Na Teznu se je zastrupila Marija Keršič, ker je jedla pokvarjeno klobaso. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

Zločin v Rušah še ni pojasnjen

Maribor, 8. septembra.

Kljub vestni preiskavi se dosedaj še ni posrečilo razjasniti zagonetnega zločina v Rušah, pri katerem je izgubil življenje delavec Ignac Verbljač. Aretirana sta bila zaradi suma sodelovanja pri zločinu delavka Marija Cvilak, s katero je imel Vrbljač razmerje, ter njen prijatelj, ki se je nedavno vrnil iz ječe, kjer je sedel zaradi uboja 3 in pol leta. V bližini mesta, kjer je bilo najdeno truplo ubitega Verbljača, sta našla dva delavca listek, na katerega je Verbljač zabeležil neke podatke o službovanju Marije Cvilak. Iz tega sklepajo, da je Verbljač zbiral podatke proti Mariji Cvilak, da bi jo naznanil vodstvu tovarne, če bi ga hotela zapustiti. Baje ji je večkrat grozil, da jo bo naznanil, če gre od njega. Pokojnega Verbljača so usodnega večera še okrog 21 videli pri baraki, kjer ima godba vaje, v družbi Cvilakove. Neka priča pripoveduje, da je slišala, kako je Verbljač dejal, da najbrž kadi zadnjo cigareto.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 9. septembra: 12.00 Kmečka godba, kmečki ples (plošče) 12.45 Vreme, poročila 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Bizet-ove koncertne suite (Radijski orkester) 14.00 Vreme, borza 18.00 Vsakemu nekaj in nekaj za vse (plošče) 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nac. ura: Prizenski narodni plesi (Jankovič iz Belgrada) 19.50 Mladinska ura: K razstavi «Naš les« (g. ing. Vilko Mazi) 20.10 Bitenc Vinko bere 3 svoje zgodbe za mladino 20.30 Klavirski koncert g. prof. Antona Trosta 21.30 Koncert Radijskega orkestra 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.20 Vesel spored (Radijski orkester).

Drugi programi:

Sreda, 9. septembra: Beograd I.: 19.50 Narodne pesmi 20.30 Humoristični časopis 21.30 Lahka glasba 22.00 Komorni koncert — *Beograd II.:* 20.00 Narodna bogastva Jugoslavije (dr. Beli) — *Zagreb:* 20.00 Prenos iz Ljubljane 22.15 Plesna glasba — *Dunaj:* 19.10 Orkester in zbor 20.45 Simfonični koncert 22.10 Kvartet 24.00 Plošče — *Budimpešta:* 21.00 Operni orkester 22.30 Jazz 23.10 Ciganska glasba — *Trst-Milan:* 17.15 Komorna glasba 20.40 Godalni orkester 22.00 Kvartnice in valčki 23.15 Plesna glasba — *Rim-Bari:* 20.40 Orkester in klavir 22.00 Popevke 23.15 Plesna glasba

Velika vojaška parada na Banjici

Na čast kraljevemu rojstnemu dnevu 6. septembra

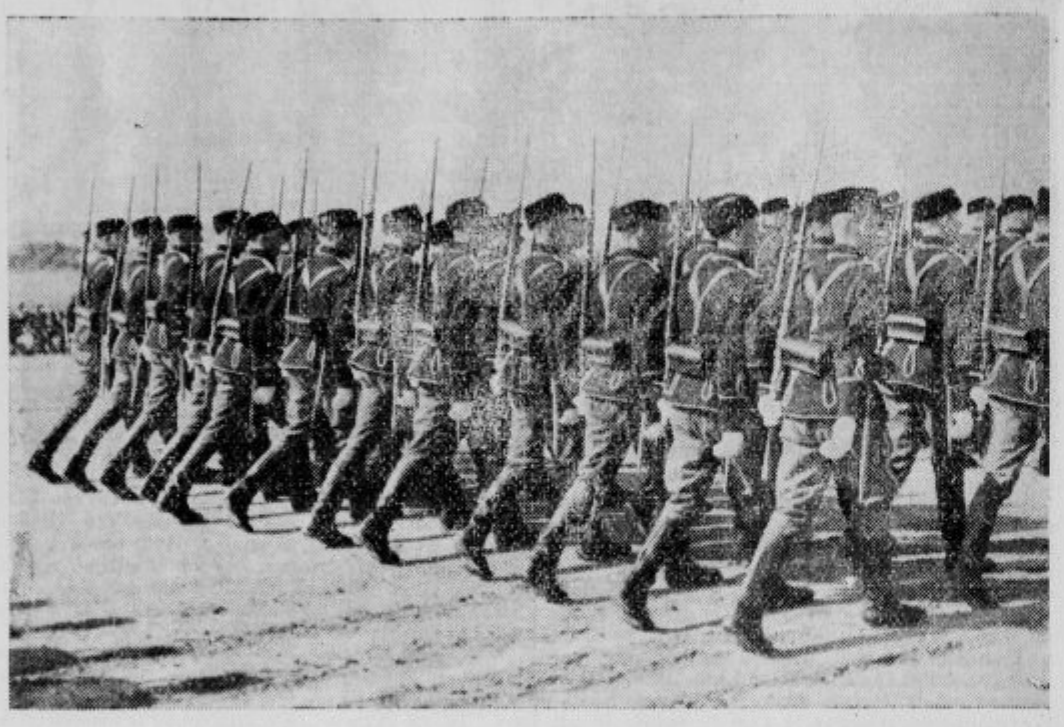

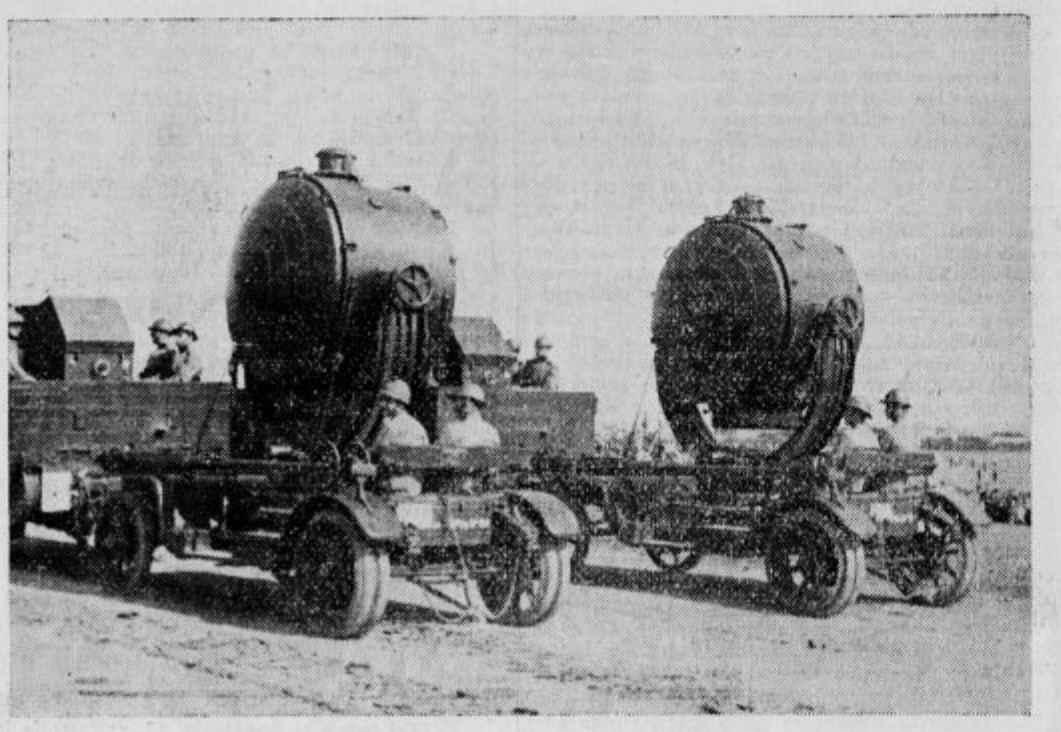

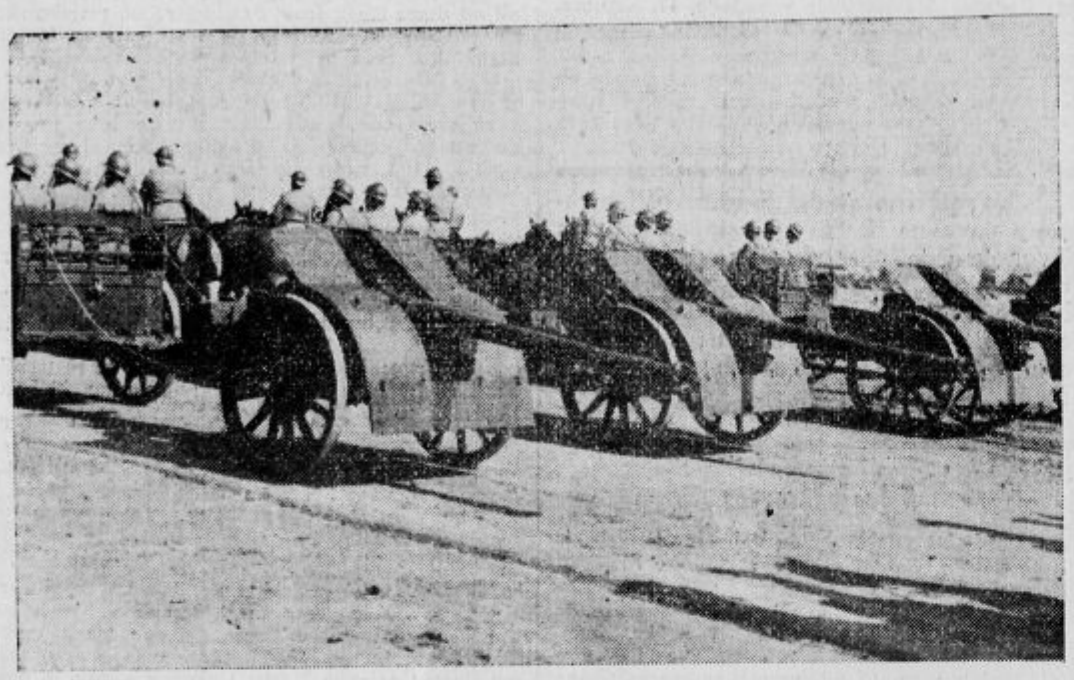

Minister dr. Krek na velesejmu

Na praznik popoldne je prišel na velesejem ogledati si lesno razstavo minister brez listnice g. dr. Miha Krek. Odšel je takoj na lesno razstavo, kjer ga je vodil skozi gnečo obiskovalcev ravnatelj dr. M. Mular. G. minister si je podrobno ogledal razstavo, pa tudi druge posebne razstave ter je bil jako presenečen nad lepoto razstave, o kateri se je pohvalno izrazil. Po dolgotrajnem ogledu je zapustil razstavo.

★

Na praznik je bil obisk razstave kaj znaten. Številni obiskovalci so bili v paviljonih, ogledovali si tudi razstavljene predmete na odprtih prostorih in jih ni motil dež, ki se je vlil kmalu popoldne. Obiskovalcev je bilo toliko, da se niso mogla vršiti strokovna vodstva na razstavi, ki so bila napovedana za danes popoldne. Posebno velja to za oddelek za kemijo in stavbarstvo ter vrtno razstavo. O vrtni razstavi moramo napovedati za jutri, da bodo prišle na razstavo popolnoma nove vrste dalij, ki bodo vzbudile še večjo pozornost kot doslej razstavljene. Sploh je velik del zanimanja osredotočen na vrtno razstavo in je stalno izredno dobro obiskovana. Na vsak način je vzbudila toliko zanimanja ne samo pri interesentih, ampak je navdušila tudi druge ljudi, ki se niso zanimali toliko za lepoto cvetja.

Dopoldne in popoldne je ogledovala vse razstavne prostore tudi večja skupina bolgarskih dijakov, ki so prišli na izlet v Slovenijo. Tudi Bolgari so bili zelo presenečeni, ko so videli, kako znajo Slovenci prirediti svoje razstave.

Nj. kr. Vis. kneginja Olga je v ponedeljek obiskala ljubljanski velesejem

Nastop slovenske mladine na Stadionu

Lepo uspela športna prireditev S. K. Planine

Ljubljana, 8. septembra.

Danes je bil tretji in zadnji dan športnih prireditev SK Planine. Na športnem prostoru pri Rakovniku se je zbralo impozantno število kolesarjev in kolesark, ki so prihiteli v Ljubljano iz vseh bližnjih, delno pa tudi iz daljnjih krajev okrog Ljubljane. Vsi so imeli kolesa okrašena s cvetlicami in z okraski v sestavu narodnih barv.

Točno ob napovedanem času se je razvrstil

kolesarski sprevod,

v katerem so vozili le kolesarji in kolesarke. Na čelu sprevoda je nosil kolesar veliko državno trobojnico, za njim je vozil avtomobil z godbo. Sprevod je krenil po Dolenjski cesti čez Karlovški most na Karlovško cesto, odtod po Florjanski, čez trg Sv. Jakoba, na Cojzov graben, Emonsko cesto, Napoleonov trg, po Kongresnem trgu, Šelenburgovi ulici, Tyrševi cesti do Stadiona. Po vseh ulicah, kjer je vozilo več ko 700 kolesarjev, so jih gledalci živahno pozdravljali, po cestah je odmeval fantovski Bog živi. To sprevod je bil za Ljubljano sicer nenavadna, a zelo učinkovita slika.

Prav po programu je sprevod dospel do Stadiona, kjer je bila ob pol 11 sv. maša s pridigo. Precejšnje število občinstva in prijateljev kluba je prisostvovalo službi božji.

Popoldanski spored

je bil zelo obsežen in pester, vendar je zaradi hudega dežja, tik pred začetkom prireditve in med prireditvijo, morala odpasti točka, za katero je brez dvoma vladalo največje zanimanje. Namreč nastop na drogu in bradlji. Lahkoatletskih tekmovanj so se udeležili tudi drugi športni klubi, v prvi vrsti Maraton iz Maribora ter Ilirija, Primorje in Jadran iz Ljubljane. Občinstvu, ki se ga je kljub dežju nabralo na Stadionu do 1000, kar pomeni v Ljubljani za lahkoatletske prireditve vsekakor lepo število, so najbolj ugajali nastopi slovenskih deklet iz Domžal in rajajoča skupina deklet iz Škofje Loke v narodnih nošah. Ves ostali program je nosil značaj smotrenega gojenja gimnastike in so nam v tem atleti SK Planine pokazali res nekaj zanimivih in lepo izvedenih točk. Posebno zanimiva novost za Ljubljano je bil nastop smučarjev z Jesenic, ki so pokazali nekaj točk smučarske gimnastike. Po prireditvi je bila razdelitev daril in kolajn.

Pokroviteljstvo nad celotno prireditvijo SK Planine je prevzel ban g. dr. Marko **Natlačen**, ki je tudi sam prisostvoval današnji prireditvi. Navzoč je bil tudi minister dr. Miha **Krek**, župan dr. **Adlešič** s soprogo, predsednik KA dr. **Žitko** in drugi zastopniki naših kulturnih organizacij.

SK Planina je s to svojo prireditvijo prvič stopil pred javnost in tako po številu svojih atletov in atletinj, kakor tudi po znanju opravičil svoj obstoj.

Kolesarski sprevod prihaja po Cojzovi na Emonsko cesto

Čelo kolesarskega sprevoda na Kongresnem trgu proti nunski cerkvi

Kolesarji med sv. mašo na Stadionu

Strašen dan za hrvatskega kmeta

Topusko, 5. septembra.

Danes je bil tu strašen dan. Več dni sem je bilo lepo jasno vreme. Vročina je pripekala, kot ob najbolj vročih poletnih dneh. Kmalu po 3 popoldne pa je začelo grmeti, vsula se je ploha in nastal strahovit naliv, ki je razpodil številne obiskovalce zdravilišča, ki so se nahajali v raznih parkih in ulicah, v zatišja na vse strani. Ko je po 15 minutah prva nevihta prenehala, je čez pol ure nato nastala še strašnejša. Začelo je treskati, nastal je vihar, ki je s koreninami podiral drevje, vsula se je kot cestni gramoz debela in ostra toča, ki je razbijala okna in klestila drevje, da je vse križem ležalo po tleh. Vsi poljski pridelki daleč naokoli so bili v nekaj minutah uničeni. Uničeni pa tudi upi ubogih seljakov, ki so računali, da bodo po težkem delu v jeseni, spravljali sad svojega truda.

Milan Vavpotič - 50letnik

Ljubljana, 8. septembra.

Danes je tiho in skromno v krogu svoje družine in zvestih prijateljev praznoval Milan Vavpotič, pom. sekretar banske uprave, 50-letnico svojega rojstva. Rodil se je 7. septembra 1886 v Črnomlju, kjer je dovršil ljudsko šolo, obiskoval gimnazijo v Novem mestu, pozneje pa je še z uspehom absolviral kadetnico v Mariboru in postal aktivni častnik. Leta 1917, pa je bil poklican v službo k bivšemu kranjskemu deželnemu odboru, kjer je neumorno ter kot zaveden Slovenec neustrašeno deloval za koristi naših ljudi. Nešteti se spominjajo njegovih dobrot. Tudi potem, ko je deloval pri Oblastni samoupravi ter sedaj pri Banski upravi, je ostal požrtvovalen in delaven, sam pa še bolj skromen in preprost. Nikdar ni zatajil svoje vere, bil je vedno zaveden Slovenec in katoličan, moškega značaja in visoke srčne kulture. Danes posebno neumorno deluje v odboru Društva za zgradbo nove cerkve v Mostah in njena zradba bo nemalo jubilantova zasluga.

Bela Krajina ga po pravici šteje za svojega, saj je imel njene težave vedno pred očmi. S pok. župnikom Martinom Nemaničem, bratom bivšega poslanca in sedanjega banskega svetnika Jožeta, sta se skupno borila za zboljšanje ondotnih razmer. Tudi gorenjski kot ga je vzljubil, saj je dolgo časa bival med njimi. Iz znane Černetove rodovine iz Zg. Gorij. si je zbral verno ženo in dobro mater 4 otrok. Vsepovsod je bil kmetu dober svetovalec in je sodeloval pri ustanovitvah katoliških društev.

Na današnji dan se ga spominjajo zlasti prijatelji na deželi, primerne čestitke pa mu je izreklo tudi osobje glavne pisarne banske uprave, kjer sedaj službuje, kar zadostno priča o njegovi popularnosti. Tudi mi se pridružujemo z iskreno željo: Še mnogo let!

Fotoamaterji!

Neverjetna je cena filmu 6×9 28° Sch za leto 1938

8 dinarjev

ki jih dobite le v specijalni fototrgovini

JOŠKO ŠMUC, Ljubljana, Šelenburgova 6

Za prvovrstno kvaliteto filma jamčim!

Koncert pianista Antona Trosta

Ne bi bilo prav, ko bi šel neopaženo mimo klavirski koncert našega priznanega virtuoza Antona Trosta — pa če prav se vrši le v radijskem studiu za radijske poslušalce. Spremljevalcu našega koncertnega življenja se zdi secer čudno, kako da tak mojster ne more pri nas prirediti javnega koncerta in nam nuditi svoje umetnosti neposredno — a se mora pač sprijazniti z dejstvom takim kot je spričo naših ne rožnih koncertnih prilik. Toda kdor zna prav ceniti in komur je pri srcu pianistična umetnost Antona Trosta, ta jo bo mogel uživati vsaj v radiju danes zvečer. Spored koncerta bo silno mikaven. Razteza se od Beethovna (32 variacij), preko Brahmsa (8 capriccijev in intermezzov), Chopina (4 mazurke) in Marxa (arabeska) do Prokopijeva (Vragovo podpihovanje) — obsega tedaj umetnine največjih mojstrov in bo zato res nudil umetniški užitek, ki ga bo škoda zamuditi.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Več čevljar. pomočnikov
dobrih, takoj sprejmem. Jernej Bertoncelj, Zgor. Dobrava, p. Podnart. (b)

Vajenci

Fanta
krščansko vzgojenega, iz boljše kmetske hiše, kateri ima predpisano šolsko izobrazbo in veselje do trgovine in je simpatične zunanjosti, sprejme Ivan Gruber, trgovec — Šoštanj. (v)

Kupimo

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone
kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEŽ
urar
Ljubljana, Miklošičeva 14

Prodamo

Med
5 kg franko po pošti s povzetjem 72 Din, 40 kg franko po železnici s povzetjem 460 Din. Anton Milfajt, župnik, čebelar, Podravski Podgajci, Slavonija. (l)

Torbice za šolo

po najnižjih cenah dobite pri JOS. KARLO, Maribor — Trg Svobode 6.

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izberi v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg

Telefon 2039
PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi
Pogačnik
Bohoričeva ulica št. 5.

Za šolarje
vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izberi dobite poceni pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

MALINOVEC
pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. Piccoli Ljubljana, nasproti »Nebotičnika«.

VINA
dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri
Centralni vinarni v Ljubljani.

Vsak zaveden Slovenec rabi samo najnovejši

SLOVENSKI PRAVOPIS

priredila dr. A. BREZNIK
Dr. F. RAMOVŠ

Cena vezani knjigi Din 60·—

Naklada pri
JUGOSLOVANSKI KNJIGARNI
v Ljubljani

Uprava »Slovenca« Maribor
Koroška cesta 1
Podružnica: Aleksandrova 6
Sprejemajo se oglasi in naročniki lista, izvršujejo vsi upravn. posli in dajejo pojasnila ki spadajo v delokrog upravništva lista.

Kupujte pri naših inserentih

Za časa Velesejma

od 1. do 13. septembra
bo izhajal **SLOVENEC**
v znatno povečani nakladi in bo torej
oglaševanje v tem
dnevniku za vsakogar zelo koristonosno.
Kličite telefon **29-92**

CENTRALNI TRG ČEHOSLOVAŠKE INDUSTRIJE PRAŠKI EKSPORTNI SEJEM

od 4. do 13. sept. 1936

takoj za Leipzigom

50% popust na čehoslovaških železnicah. — 25% - 50% na inozemskih železniških, parobrodnih in zračnih linijah. — Nadaljne informacije in sejmske izkaze dobite pri zastopniku praškega vzorčnega velesejma,

Aloma Company d. z o. z. Ljubljana, Aleksand. c. 2/I — **Češkoslovaški konzulat** — **Putnik** Gajeva ul. za nebotičnikom

ali direktno pri direkciji prašk. velesejma Praga VII, Velesejemska palača

Tinček in Tonček v Atlantidi

151.

Kolumbovo jajce.

S Krištofom Kolumbom kramljati je bil pravi užitek. Mož je bil na vso moč duhovit. Takšne vam je znal razdirati, da sta se Tinček in Tonček smejala od srca.

Pa se je Tinček kar na lepem spomnil znamenitega Kolumbovega jajca in rekel:

»Krištof Kolumb, ljudje pripovedujejo, da znaš jajce postaviti pokoncu na mizi. Daj, pokaži, kako se to naredi!«

»Z največjim veseljem!« je dgovóril Kolumb. »To je čisto enostavno. Z enim koncem jajca udarimo narahlo ob mizo — in jajce stoji pokoncu.«

Na te besede je Kolumb vzel jajce, ki mu ga je izročil Tinček, in hotel pokazati svojo spretnost.

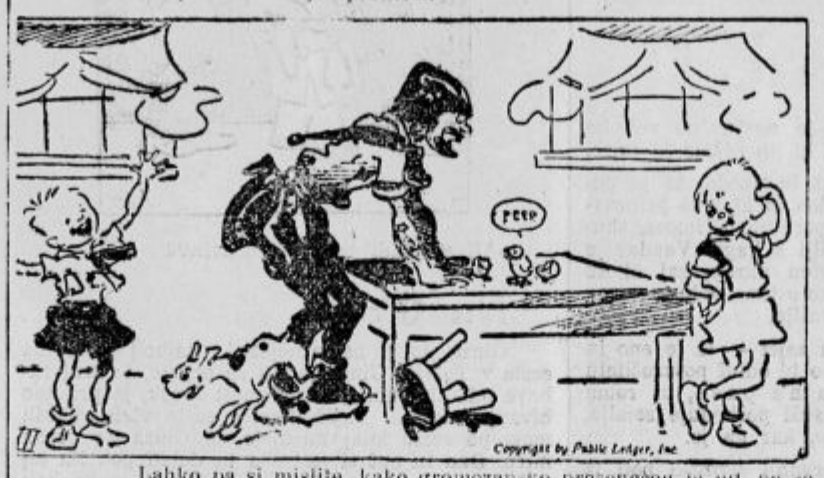

Lahko pa si mislite, kako gromozansko presenečen je bil, ko se je jajce pod njegovo roko zdajci zdrobilo in je iz njega smuknila drobna, negodna piška, ki je tenko začebljala: pip, pip! — kakor da se hoče norčevati iz njega.

»Hoho,« se je Tinček zasmejal na vse grlo, »ali zdaj vidiš, Kolumb, ali zdaj vidiš, da tudi tebi včasih izpodleti? Jajca, v katerem je piška, ne postaviš pokoncu, če bi se trudil noč in dan!«

Žrebanje I. razreda: 13. in 14. okt. 1936

Glavna kolektura državne razredne loterije

A. REIN i DRUG

ZAGREB

GAJEVA 8 ILICA 15

1/1 srečka	1/2 srečke	1/4 srečke
Din 200	Din 100	Din 50

Strogo solidna postrežba!

Umrla nam je dobra sestra in teta, gospodična

Kratnar Marija

učiteljica v pokoju

Pokopali jo bomo v četrtek ob štirih na farnem pokopališču v Kamniku.

Kamnik, dne 8. septembra 1936.

Kratnarjevi in Podbojevi.

Umrl nam je po težki, mukepolni bolezni naš predobri, dragi oče

Vojteh Vardjan

generalštabni kapetan I. kl. v pokoju

dne 8. t. m. Pogreb bo v četrtek, dne 10. septembra 1936 ob štirih popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja!

Ljubljana, dne 8. septembra 1936.

Mihaela Vardjan-Šaričeva, soproga, Jelka, Velimir, Liljana, otroci, rodbini Tutsch, Barany, ter ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila.

Alja Rahmanova: 50

Tovarna novega človeka

Roman.

Tovariš Krasnov je stopil v svojo sobo, v neprijeten, umazan prostor, v katerem si hišna služabnica Jelizaveta ni dala mnogo truda s svojim delom; o tem so že na prvi pogled pričali številni olupki kumar, ki so ležali po tleh, in umivalna skleda, v kateri so na milnici plavali cigaretni ogorki v tolikšnem številu, da si komaj mogel misliti, da so od enega samega dneva.

Tovariš Krasnov je planil k pisalni mizi in pograbil svoje delo: knjigo, ki jo je pisal in v kateri je hotel pokazati, da bi moglo sedanje pojmovanje spolnih vprašanj postati nevarno vsej socialistični zgradbi. V tej knjigi je zbral doktor Krasnov vse svoje znanje, vso svojo silo, vso svojo ljubezen do ruske proletarske mladine — in zdaj je videl, s kakšnim zaničevanjem so pravkar isti mladi ljudje, za katere je žrtvoval svoje noči, pljuvali pred njim. Čutil se je hipoma silno osamelega in zapuščenega, samega na vsem svetu. Njegova ljubezen do vsega človeštva se mu je zazdela zdaj kot blodna sanja. Vse svoje življenje je živel za socialistično, komunistično idejo, vse je žrtvoval za to, da bi deloval za izboljšanje tega sveta — in zdaj? Ena sama neprevidna beseda v enem samem predavanju, ki jo je neki neumni mladič napačno razumel in napačno drugim razložil — in njegovo delo, njegovo življenje je razbito! Dokončno, za vedno razbito, uničeno!

Doktor Krasnov je vzel v roke svoj rokopis in ga začel brati z vročično naglico. Stran za stranjo je preletel in čutil je, da bi v vsakem stavku, če bi le hoteli, našli nekaj, kar bi lahko tolmačili tako kot njegove besede v predavanju. Z resnico ljudje pač lahko store, kar hočejo, lahko jo obračajo in sučejo po mili volji.

Obupan si je zagrebel obraz v roke in strmel na steno. »Jaz nesrečnik, norec,« si je dejal; »rešiti nisem mogel uganke sovjetske sfinge in zdaj me bo pogoltnila!«

Zopet je vzel rokopis v roke in bral dalje:

»Pravijo, da je bila pri nas v Sovjetski Rusiji prostitucija odpravljena, da je mogoča le v buržujskih državah. Toda to je zmota; pri nas v Sovjetski Rusiji je še mnogo bolj razširjena kot v buržujskih državah, le imenuje se pri nas drugače. Imenujejo jo sramežljivo ‚svobodna ljubezen'.«

Doktor Krasnov je izločil list in ga raztrgal na drobne koščke. Samo zaradi tega stavka bi ga mogli desetkrat izgnati in tudi če je stokrat resničen. Resnice človek pač ne sme govoriti!

»Poleti ne moremo mirno preko ceste,« je bral dalje, »po vrtovih, med vrati, ob bregu, povsod se gode stvari, ki...«

Zopet je raztrgal list.

»Prizadejali smo, ne da bi bili to hoteli, moškemu škodo, ki se morda ne da popraviti. To, kar se godi v Evropi skrivoma, se godi pri nas javno, ob belem dnevu in še ponosni smo na to. Pri nas je pokazal moški svoj resnični obraz — obraz živali. A pozabili smo, da je treba to žival krotiti, vkleniti jo v verige, zakaj to je pogoj vsake kulture, tudi proletarske...«

Tudi to mesto je iztrgal, kajti govorilo je naravnost proti marsikateremu najvplivnejših strankinih mož.

»Tolažimo se z mislijo, da je prostitucija, kolikor je imamo v naši Sovjetski republiki, preostanek buržujske dobe. Toda vsi vemo prav točno, da so šle žene, ki so zdaj prostitutke, šele po oktobru na cesto, šele potem, ko so bile osvobojene.«

Ko je bral ta stavek, je doktor Krasnov popolnoma obupal. Ne, ta knjiga ni mogla nikogar rešiti, morala pa je svojega avtorja brezpogojno pogubiti. Vso knjigo je treba sežgati! Več let se je trudil z njo, v njej je bila vsa njegova miselnost, ves njegov ponos, a v tem trenutku mu je ni bilo niti najmanj šal; nasprotno: zdelo se mu je, kot bi imela ta misel osrečujočo, osvobodilno moč, zakaj hotel je le eno: živeti, živeti, živeti za vsako ceno!

Stekel je k peči. Toda peč je bila polna starih smeti. Hišna služabnica je bila očitno prelena, da bi odnašala smeti ven, in je tako sčasoma natrpala z njimi vso veliko peč. Ostanki jedi, strohnele, umazane cunje, črepinje — same reči, ki niso hotele goreti! Skoraj blazen od strahu je gledal vanjo; potem je začel z vročično naglico izgrebati vse kar na tla. Pri tem si je obrezal prste, da je kapljala kri na deske, a tega ni opazil. Tedaj je zaslišal korake; preden pa se je mogel še česa lotiti, da bi prikril svoje početje, so se vrata že odprla. Doktor Krasnov je vstal in pričakoval zdaj samo še tega, da bo zagledal pred seboj miličnika ali vojaka GPU. A pred njim je stala hišna služabnica Jelizaveta in z velikimi očmi strmela vanj.

»Zakaj nisi v službi?« je vprašala.

»Bolan sem!« je jecljaje odgovoril doktor.

»Čemu grebeš potem smeti iz peči? Raje bi legel v posteljo!« je rekla surovo.

»Ta reč smrdi!« se mu je porodila srečna misel. »To je strašno, kakšno svinjarijo imaš tu! Ali spada vse to v peč? Jaz pa ugibljem, kaj mi tako okužuje zrak v sobi, zakaj je tu notri tak zrak!«

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.- ali mesečno Din 11.-
Kosmos, 3 vezane knjige Din 156.- ali mesečno Din 13.-
Jugoslovanska knjigarna

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič

Španija in Španci

(Španska zemlja in kri)

Na iberijskem polotoku so velikanske razlike med poedinimi plemeni. Staro je že sovraštvo med Portugalci in Španci. Prebivalci razdrapanih gorskih pokrajin severnega roba so drugačni ko na visoki planoti med Guadarramo in Sierro Moreno ali na radostnih livadah ob Guadalquivirju, ob Vegi Granadi, ob obali Malage. Napol provencalski Barcelovčan, urni Bask, veličastni Toledčan in vročekrvni južnjak z Cordobe ali Sevilje: vsak je človek zase, posebne vrste, poseben značaj.

Ker so pokrajine po značaju zemlje tako različne, so tudi poedina plemena popolnoma zase. Mimo tega je polotok radi Pirenej povsem zaprt

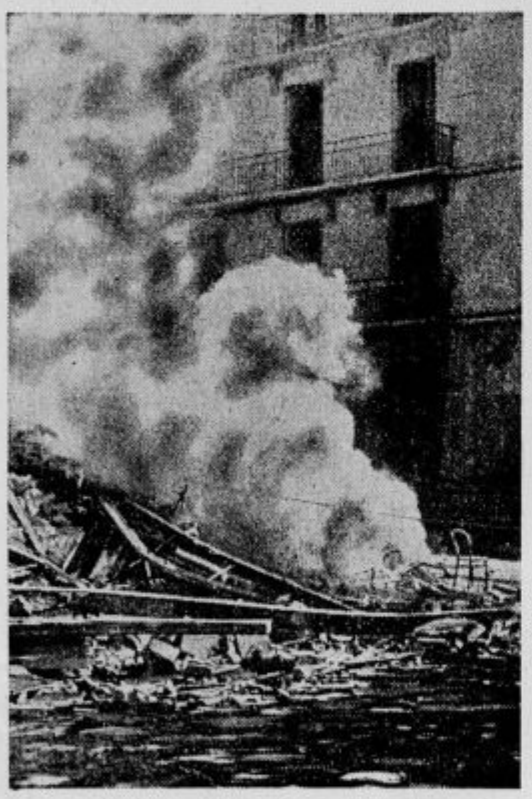

Irun v ruševinah. Medtem ko so bele čete pri obstreljevanju pazile na mesto, kolikor so mogle, pa so anarhisti in komunisti mesto popolnoma razstrelili, preden so ga morali zapustiti.

vase. Vendar, čeprav se Španci tako razlikujejo drug od drugega, imajo pa le vsi enotno, značilno potezo: da vsako reč in vsako občutenje pretiravajo. Pretirano so neustrašeni, pretirano ponosni; pretirano ljubijo in sovražijo, pretirano so ljubosumni in svobodoljubni. Vse to je tako jasno izraženo v Don Kihotu!

Po več stoletij so trajali boji na mejah, ki so imeli na obeh straneh, na arabski in krščanski — isto izražanje: vsi so bili pripravljeni, da branijo svojo mejo do poslednje kaplje krvi.

Gorečnost verskega ali političnega prepričanja, ki se stopnjuje do fanatizma, je dedščina onih večnih bojev med mohamedanci in kristjani. Noben evropski narod ni niti v križarskih vojnah imel kakega Cida Campeadorja. Noben narod si ni ustvaril romance, kakršne imajo Mavri, ki otožno opevajo sladkost andaluzijske poletne noči v zvezi s ponosnim spominjanjem na viteštvo bojev in prelestno orožje. Bojni klic in molitev; vojskovanje in meništvo se stekajo v duši španskega naroda drug v drugega.

Drugi narodi pa še zlasti zato tako težko razumejo dušo španstva, ker je toliko rezkih nasprotij, ki je v njih španski narod. Mogoče ni niti enega španskega človeka, ki bi ne imel tako rekoč dveh duš. Tako je Španec jako okoren, svečanosten, zaeno pa je neznansko robat in brez spoštovanja do drugega človeka.

Umetniško se je ta dvojnost izborno izkazala v slikarju Goyi, ki je naravnost demonski; politično v Campomanesu, ki je bil v 18. stol. visoka politična osebnost in je zapustil nebroj zapiskov politične vrednosti.

Ko so na iberijskem polotoku pregnali Mavre, si je španska sila po udejstvovanju poiskala drugo torišče za izliv svojih čezmernih življenjskih sokov. V 16. stoletju so bile španske armade najbojevitejše. Španci so bili tedaj **najodličnejši vojaki na svetu.** Večkrat so se vojskovali v Italiji, a zaeno so odhrumeli v Ameriko. To ljudstvo ni priznalo nobenih omejitev ne zaprek in kot vidimo pri Don Kihotu, se loti nalog, ki si ob njih razbije glavo. Tako vidimo, kako se je Filip trudil, da bi si podvrgel Nizozemsko, kako je butal trmasto z glavo v ta zid, dokler ni izgubil te bogate dežele. Leta 1588 je poslal brodovje nad Anglijo. Brodovje se je v besnih viharjih uničilo. Doma pa je sledil državni bankrot bankrotu, obrt in poljedelstvo sta propadali, in čeprav so se iz Amerike iztekali veletoki draguljev in zlata v Španijo, je narod očitno propadal. V nekaj stoletjih je bilo za polovico manj prebivalstva.

Kar so počenjali Španci tedaj, je **nasprotovalo gospodarstvu.** In do najnovejših časov je ostalo tako. Zato je Španija povsod nazadovala, v poljedelstvu, živinoreji, industriji, rudništvu, trgovini, ladjedelstvu.

Le Baski in Katalonci so izjema. Tujcu se dozdeva, da je to državi sovražno, če si Katalonci hočejo uveljaviti svoj jezik in ga povzdigniti nad kastiljskega; ali če so karlisti v Bilbao močni. Vendar je stremljenje Kataloncev in Baskov gospodarsko-duševnega pomena: oni mislijo in čutijo drugače ko v Kastiliji.

Brez dvoma **ni bila Španija še nikoli zares zedinjena.** Zaman je skušal Primo de Rivera zavirati to razcepljenost. Moral je oditi. Nato so se iznebili še kralja. Bolj in bolj so bili Španci radikalni v mišljenju in delovanju. Slednjič je siknil boljševiški plamen kvišku in je zanetil glavno mesto in mnogo pokrajin. Poslednji tedni so dali španskemu gorečništvu strahotne prilike, da se je razbesnelo v bratomornem klanju.

Ponosni in tako hudo preizkušeni španski narod pa bo brez dvoma obvladal tajne razdiralne in zlohotne sile in se bo v miru posvetil najnejšim nalogam.

Avstralska nadloga

Avstralija bo skoraj puščava

Puščave niso na svetu od nekdaj, marveč se sproti tvorijo v zgodovini zemlje. Še v dobi evropske ledene dobe je bila ondi, kjer je zdaj velika puščava Sahara, rodovitna, s pašniki obrasla zemlja, kjer so se v rekah lovili krodili. Celo stari Rim je imel svoje žitnice v afriških pokrajinah, kjer so potujoče peščene sipine odtlej vse rastlinstvo zamorile.

Tudi dandanašnji so ponekod nove tvorbe puščav kot posledica brezmiselnega in neprirodnega ravnanja ljudi. Tako imajo Združene ameriške države svoje puščavske skrbi za zahodne pokrajine, kjer so izropali zemljo in posekali vse gozdove in kjer so zdaj same suše. A medtem ko se je ta puščava šele začela tvoriti, se država na vso moč prizadeva, da zajezi njeno razširjenje, pa **so širne daljave v Avstraliji tako rekoč že puščave.**

Poglavitni vzrok za avstralske puščave so kunci, ki z ubornim avstralskim rastlinstvom kar po roparsko postopajo. Domačih zajcev spočetka sploh ni bilo v Avstraliji. Šele krog leta 1860 je nekaj ljudi pripeljalo 24 kuncev iz Anglije in jih razstavilo v nekem parku radi lepšega. Če bi danes Avstralci mogli dobiti tega človeka v roke, bi ga brez dvoma ubili in njegovo sliko bi sežgali. Zakaj, onih 24 kuncev se je tako razmnožilo, da jih je več milijonov. Osvojili so si Avstralijo in so njeni gospodarji.

Iz države Viktorije, kjer so v Geelongu pri Melbourueu leta 1860 pristali, so se razmnožili po Novem južnem Walesu in Južni Avstraliji in kmalu jih je bilo tudi že na mejah Queenslanda preveč. Zahodna Avstralija si je za 164 milijonov dinarjev postavila močno žično ograjo, ki je bila dolga 3000 km, da bi se ubranila zajcev, pa so jo zajci vendarle prodrli in jih je tudi v ondotni Avstraliji na milijone. Dandanes je vsak avstralski farmar pod kaznijo dolžan pobijati zajce na svojem posestvu. Tako jih na leto pobijejo skoraj milijardo in dobijo za njih kože in meso 480 milijonov dinarjev.

Toda škoda je večja. **Zajci požro vso krmo ovcam.** Pravijo, da bi mogli v Avstraliji rediti dvakrat toliko ovac ko zdaj, če bi ne bilo zajcev in da imajo pri reji ovac več ko 120 tisoč milijonov dinarjev škode, kar je neskončno več ko onih 480 milijonov dinarjev, ki jih dobijo za zajce.

K temu moramo dodati še škodo, ki jo povzročajo zajci rastlinstvu sploh in ki tako pripravljajo puščavska tla. Kakor poročajo »Times«, skušajo **uničiti zajce v Avstraliji s kugo.** Vendar je vprašanje, ali bo to pameten ukrep, saj bi se mogle okužiti tudi ovce. Tako ostane zadeva zajcev najbolj pereča zadeva Avstralije.

Tvorba novih puščav in zajci — to je eno in isto v Avstraliji. Vendar niso tu edini povzročitelji zajci, marveč tudi živina na paši, ki roma s kraja v kraj in zlasti v suši poškoduje zemljo, ker obgrize še tisto zelenje, kar ga je.

Tako se je puščava osrednji živinski poti iz Queenslanda v Južno Avstralijo tako približala, da se bo pokrajina, ki je še rodovitna in cvetoča, spremenila v puščavo. — »Peščeni satan« je že dokončal poslednje poglavje zgodovine, nekoč bujnega mesta Farine (400 milj sev. Adelaide). Le nekaj poslopij tega nekoč bogatega mesta stoji še in nesrečni meščani morajo koj zapreti okna, čim le malo zapihlja veter, da ne prifrči pesek v hišo. Celo železnica je že ogrožena.

V teh dneh se je **južnoavstralski ministrski predsednik sešel s posestniki ondotnih pokrajin.** Treba bo spremeniti način gospodarstva, tako da živina ne bo mogla na tretjino pašnikov skozi vse leto, da si rastlinje v 12 mesecih opomore in se upira tvoritvi puščave. To pa pomeni, da bo treba obenem znižati tudi število goveje živine. Zato bodo priredili tu in tam po državi posebne »prirodne parke«, kjer bo sploh prepovedano pasti živino. Poglobiti bodo morali tudi struge rek, ki so jih sipine že zasule. Vse to bo stalo veliko denarja. Že samo za to, da bo treba zgraditi po več kilometrov dolge ograje za živino, bodo šle velike vsote. Mogoče bo treba celo premestiti posestva in naselja iz onih krajev, ki imajo manj ko 15 cm dežja na leto, da se ta zemlja ne spremeni v puščavo. Vendar bo vse to kaj zaleglo le tedaj, če se bo posrečilo iztrebiti zajce ali jih vsaj prepoditi iz ogroženih pokrajin.

Atlantska letalca Richman (na levi) in Merill (na desni) po svojem rekordnem poletu v Llandlillu.

Parada tropskih čelad. Angleške čete, ki so v službi v Indiji, so dobile tudi tropske čelade zoper vročino

Otok samih rož

Otok Rod, 1460 kvadratnih metrov obsegajoči otok v Egejskem morju je precej važno politično in kulturno središče Prednje Azije in Grčije. Otok Rod, z istoimenskim mestom, moremo imenovati otok rož, ker je ondi vse v cvetju.

Že zdavnaj je pretekla doba, ko je otok doživljal važne spremembe. Mesto, ki je bilo l. 408 pred Kr. ustanovljeno, le še malo spominja, da je bilo v Aleksandrovi dobi izmed najvažnejših tržišč starega sveta. Že mnogo let je minilo odtlej, ko se je na mestu, kjer je zdaj ob luki rimska volkulja, dvigala 32 m visoka soha Heliosa, tako zvani »Kolos z Roda«. Da so tudi bivali člani reda Johanitov, pa priča nazobčano obzidje, ki oklepa mesto. Izven tega pasu se razprostira obširni laški forum, kjer so sredi akacijevih drevoredov moderna, uradniška poslopja. Vladna palača je iz istega rumenega kamna ko mestno obzidje in je po slogu podobna benečki palači Ducale. Pristanišče je prav po orientalsko živahno.

Ulice starega mesta so ozke in hiše imajo daleč čez cesto segajoče mostovže in balkone. Z njih ograj se vije zelenje brsljana in žarka rdečica pelargonij. Kakor po laških mestih, so tudi tu oboki nad cestami; tudi to zidovje kar cvete v samih rožah.

Ta prirodna lepota stoletnih hiš je pa v največji krasoti tedaj, ko se razcveto vrtnice. Njih bohotna rast je dala otoku ime »otok rož«. Časih vabijo prodajalci rož svoje kupce s tem, da jim ponudijo nekaj kapljic olja iz vrtnic. Skoraj ko v orientu, je pa tudi na otoku Rodu moči skozi vrata pregledati vse družinsko življenje.

Ženske, ki so mohamedanke, so zastrte s pajčolani, sedijo na pragu in pazijo na otroke, ki se igrajo na cesti, zaeno pa opravljajo svoja hišna dela. Čeprav so ženske preprosto oblečene, vendar imajo na rokah dragocene, umetniške prstane in zapestnice. Ljudje so tu jako gostoljubni, tujca radi povabijo v hišo in mu postrežejo. Če stopiš v hišo, začuden obstaneš spričo tál, kjer tvorijo podobe konj, rakov in raznih morskih pošasti krasen mozaik na beli podlagi. Tudi v hišah je vse v rožah; rože so tako rekoč vsakdanja potreba teh meščanov.

Najlepše je na Rodu tedaj, ko sonce zahaja. Morje se blesti v rdečih in rumenih barvah, modrina morjá v dalji je posrebrena in nič čudno se ti ne dozdeva, da je vprav krog tega otoka nastalo toliko bajk in legend.

»Ali ste tudi tega vi zdravili?«

Na Ginzi

Ginza, to je najvažnejša in najbolj prometna cesta v Tokiju. Ginza je raj za otroke, je kraj zabave mladih ljudi, je vzhičenost žensk, je prijetno bivanje moških. Najživahnejše ceste vseh velikih mest po svetu kdaj mirujejo, le Ginza ne pozna miru. Dan in noč si je treba tu delati pot. Na tej na pol mestni, na pol vaški cesti, ki je ko kak semenj, a zaeno ko elegantna velemestna ulica, dobiš vse, karkoli more iziti iz prirode in človeških rok. Ob hišah stoje lope, kjer z vsakim korakom zagledaš kaj novega in mičnega. Tu vidiš stojnico za kuretino, na oni strani so dragulji neznanske vrednosti, a koj zraven je košara z mladimi psički. Poleg nekega kioska je lekarna, kjer prodaja neki mazač kače vseh vrst in jih zgovorno hvali, češ, da so zoper vsako bolezen. Dalje se ustaviš pred prodajalnico, kjer so sami okraski iz dragih kamnov, ki so taki ko najčistejša voda. Na drugi strani je vse: restavracije, barantači s knjigami, starinami; razstava slik vseh evropskih slikarjev, tudi kip Goetheja dobiš ondi in Danteja; koj zraven so stare obleke, izbrane dišave, umetnine iz usnja, modne novosti. Tujec, ki pride v Tokio, pa ne bi šel na Ginzo, ne bi videl najznačilnejše podobe japonske prestolnice, ne bi videl najprijetnejšega kraja sveta. Sicer pravijo, da je Šanghaj mesto, ki je najbolj svetlo, vendar je Ginza bolj upravičena za takšno mnenje. Na Ginzi se zdi, da je luč največja potreba za življenje. Luč je tisto, kar je Japoncu največ in s čimer ima več, ko z vsemi tehničnimi novostmi. Japonec proizvaja električne žarnice, ki so neizmerno poceni in jih tudi prav razkošno uporablja. Japonec vse razsvetli, kar le more spraviti v luč. Razne svetlobne reklame, pisane v lučih — teh je nepregledna vrsta. Luč, povsod sama luč! V Tokiju je dobiš, kolikor le hočeš. Polovico vseh luči, kar jih je v Tokiju, dobiš na Ginzi. Kjerkoli je moči kaj razsvetliti, je obžarjeno z lučjo. Hiše se svetijo, napisi se svetijo, na tlaku se svetijo napisi, vse je razsvetljeno in vidiš v lučkah črke, zvezde, pšice, zmaje. — Na Ginzi je razstava toliko svetlobe, ki bi mogla razsvetliti vso Japonsko.

Konec meniške republike

Slišati je, ko da so šteti dnevi **meniški republiki na gori Athos.** Razni pretresljaji svetovne vojne in številne vihre poznejših let so škodile tudi tej tvorbi, ki jo moremo prištevati k največjim posebnostim zgodovine. Skoraj točno pred 1000 leti je bila meniška republika ustanovljena in je prestala mnogo stoletij v miru. Turški osvajalci so jo po tihem priznali in ji pustili avtonomijo. Leta 1913 je po drugi balkanski vojni prevzela Grčija oblast nad njo. Po novejših vesteh iz Aten je grška vlada radi slabih denarnih prilik izjavila, da ne more nič več podpirati to minijaturno državo. Veliko menihov se je že izselilo v Jugoslavijo, Albanijo in Bolgarijo. — Kako je meniška republika na gori Athos skokoma propadala, nam povedo tele številke: Ob začetku svetovne vojne je bilo v tej republiki še 15.000 menihov. Leta 1920 jih je bilo le še tretjino, namreč 5140. Leta 1933 jih je bilo samo 2500 in zdaj jih je še 185.

Kmalu bo prišel dan, ko se bodo za večno zaprle listine meniške republike in bodo veliki arhiv izročili zgodovini. Svetovna zgodovina se bo razvijala dalje, a svet bo pa vendarle za eno zanimivost prikrajšan.

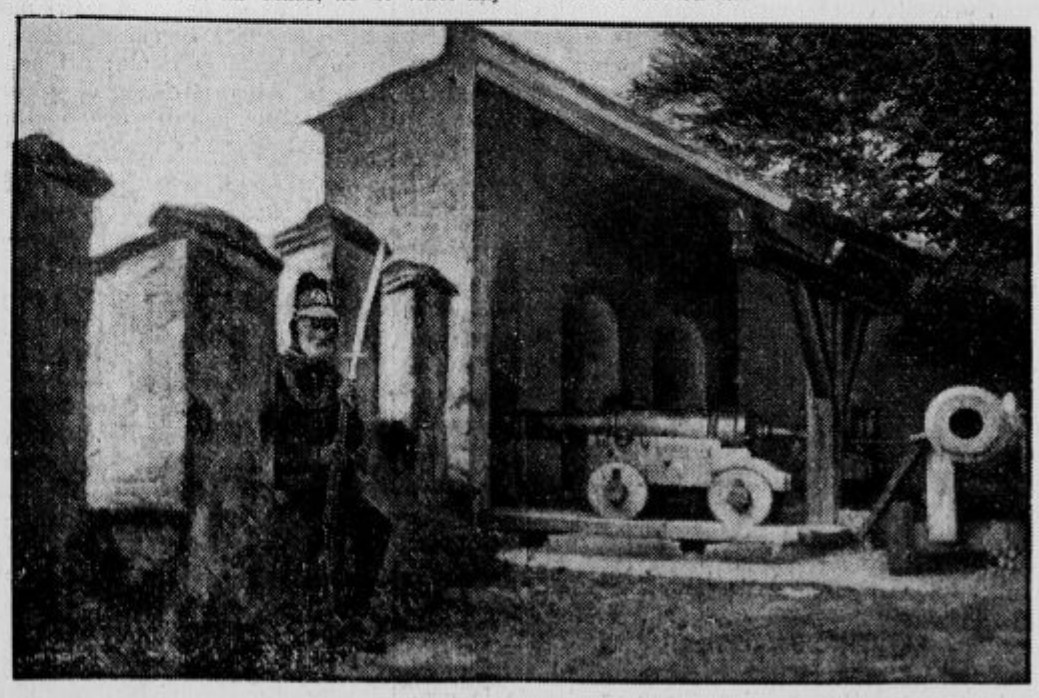

Poslednji vojak iz Liechtensteina. Malokdo ve, da je imela državica Liechtenstein l. 1866 vojno kot zaveznica Avstrije. Tedaj je štela »armada« 80 mož, a l. 1868 je v Liechtensteinu že prenehala vojaška dolžnost. Od onih 80 mož je živ samo še eden: Andrej Kleber, ki je za čuvaja na trdnjavi Vaduz.